សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Université Royale de Droit et des Science Economiques

Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

បណ្តឹងឧបាស្រ័យ

ស្រាវជ្រាវចាប់ពីថ្ងៃទី០២ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៨ ដល់ថ្ងៃទី៣១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៨

រៀបរៀងដោយនិស្សិតឈ្មោះ

លោក ទ៉ា គាងហុង

លោក ហែម មុន្នីជោត

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

លោក ជិន ទណ្ណារ៉ា

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ នីតិសាស្ត្រ

ជំនាន់ទី ១៨

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៤

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០១៨

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

យើងខ្ញុំ **វ៉ា គាងហុង** និង **ហែម មុន្នីជោត** ជានិស្សិតផ្នែកនីតិសាស្រ្តនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្រ្ត និងវិទ្យាសាស្រ្តសេដ្ឋកិច្ច សូមសំដែងនូវកត្តញ្ញូតាធម៌ជូនចំពោះលោកឪពុក អ្នកម្តាយ បងប្អូនប្រុសស្រី ដែលបានជួយជ្រោមជ្រែងលើកទឹកចិត្ត ចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សាទាំងកំលាំងកាយចិត្ត ក៏ដូចជាបានជួយទំនុកបម្រុងនូវសំភារៈ និងហិរញ្ញវត្ថុដល់រូបខ្ញុំបាទតាំងពីបឋមវ័យរហូតដល់បច្ចុប្បន្ន ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ក៏សូមថ្លែងអំណរគុណផងដែរចំពោះ **ឯកឧត្តមសាកលវិទ្យាធិការ សាកលវិទ្យាធិការរង ព្រឹទ្ធបុរស និងលោក លោកស្រីសាស្រ្តាចារ្យនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្រ្ត និងវិទ្យាសាស្រ្តសេដ្ឋកិច្ច** ដែលបានចំណាយពេលដ៏មានតម្លៃ និងយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការបណ្តុះបណ្តាល និងចែករំលែក ព្រមទាំងបទពិសោធន៍ដែលលោក លោកស្រីមាន និងធ្លាប់ឆ្លងកាត់មកបង្ហាត់បង្រៀនយើងខ្ញុំដែលជានិស្សិតតាំងពីថ្នាក់មូលដ្ឋានរហូតដល់បញ្ចប់ការសិក្សា ។

សូមអរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅដល់លោកសាស្រ្តាចារ្យ **ជិន វណ្ណារ៉ា** ដែលលោកបានទទួលយកយើងខ្ញុំទាំងពីរ ព្រមទាំងចំណាយពេលដ៏មានតម្លៃ ដើម្បីបណ្តុះបណ្តាលនិងពន្យល់ណែនាំដល់យើងខ្ញុំទាំងការយកចិត្តទុកដាក់ផ្នែកគំនិត ប្រាជ្ញា និងផ្តល់ជាកម្លាំងចិត្ត និងយោបល់ផ្សេងៗក្នុងការចងក្រងសារណាបញ្ចប់សារណានេះឱ្យបានជោគជ័យ ។

ជាទីបញ្ចប់ យើងខ្ញុំសូមគោរពជូនពរអ្នកមានគុណទាំងពីរ និងក្រុមគ្រួសារទាំងមូល ព្រមទាំងឯកឧត្តមសាកលវិទ្យាធិការ សាកលវិទ្យាធិការរង លោក លោកស្រីសាស្រ្តាចារ្យទាំងអស់នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្រ្ត និងវិទ្យាសាស្រ្តសេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំងលោកសាស្រ្តាចារ្យ ជិន វណ្ណារ៉ា សូមអោយជួបប្រទះនូវសេចក្តីសុខ សេចក្តីចំរើន សុខភាពល្អបរិបូរណ៍ ជន្មាយុយឺនយូរ មានកម្លាំងពលំខ្លាំងក្លា ប្រាជ្ញាស្មារតីចងចាំល្អ ជោគជ័យគ្រប់ភារកិច្ច និងទទួលបាននូវសំណាងល្អគ្រប់ពេល ។

អារម្ភកថា

ការអប់រំ គឺពិតជាចាំបាច់សម្រាប់មនុស្សម្នាក់ៗ ដោយការអប់រំជួយឱ្យបុគ្គលនោះ ក្លាយជាបុគ្គលមានតម្លៃនៅក្នុងសង្គម ក៏ដូចជាធនធានសម្រាប់ប្រទេសជាតិទាំងមូលផងដែរ ។ នៅក្នុងសម័យកាលសកលភាវូបនីយកម្មនេះ ចំណេះដឹងត្រូវបានបង្កើតថ្មីបន្តបន្ទាប់ ដែលធ្វើឱ្យការសិក្សាត្រឹមនៅក្នុងសាលាក្នុងរយៈពេលកំណត់ណាមួយមិនគ្រប់គ្រាន់នោះទេ ដែលតម្រូវឱ្យសិស្ស និស្សិត ត្រូវស្វះស្វែងសិក្សាស្រាវជ្រាវបន្ថែមដោយខ្លួនឯងទៀត ដើម្បីអាចដើរទាន់នូវការផ្លាស់ប្តូរជាបន្តបន្ទាប់ ព្រមទាំងដើរឱ្យទាន់នូវការវិវត្តន៍របស់សង្គមផងដែរ ។ នេះក៏ដូចនៅក្នុងវិស័យគតិយុត្តផងដែរ គ្រប់ប្រទេសតែងមានច្បាប់របស់ខ្លួន ដែលមានលក្ខណៈខុសគ្នាពីប្រទេសមួយទៅប្រទេសមួយ ស្របទៅតាមបរិបទរបស់ប្រទេសនីមួយៗ ហើយព្រមទាំងមានការធ្វើវិសោធនកម្មជាបន្តបន្ទាប់ ដើម្បីឱ្យច្បាប់នោះតាមទាន់នូវការផ្លាស់ប្តូរនូវសង្គមជាបន្តបន្ទាប់ ។ ស្របជាមួយគ្នានេះផងដែរ សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចបានដាក់នូវចក្ខុវិស័យរបស់ខ្លួន ដើម្បីក្លាយជាសាកលវិទ្យាល័យដែលឈានមុខនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងជាអន្តរជាតិដែលមានគុណភាពខ្ពស់ខាងការអប់រំ ការបង្កើតថ្មី ការស្រាវជ្រាវ និងបោះពុម្ពផ្សាយរបស់សាកលវិទ្យាល័យ ។ ហេតុនេះហើយ ទើបសាកលវិទ្យាល័យនេះបានខិតខំបង្កើតឡើងនូវអ្វីដែលថ្មីសម្រាប់និស្សិតដូចជា បណ្ណាល័យច្បាប់ដែលមានលក្ខណៈធំទូលាយ និងមានសោភ័ណ្ឌភាពសម្រាប់និស្សិតក្នុងការស្វែងរកឯកសារដើម្បីសិក្សាបន្ថែម និងទីកន្លែងសម្រាប់ធ្វើការស្រាវជ្រាវ អាន និងកត់ត្រា ។ ដោយសារតែបែបនេះហើយ ទើបយើងខ្ញុំទទួលបាននូវឱកាសក្នុងការតាក់តែងនូវសារណាមួយនេះឡើងដើម្បីបញ្ចប់នូវការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្ររបស់ខ្ញុំបាន ។

យើងខ្ញុំសង្ឃឹមថា សារណានេះនឹងជួយផ្តល់ជាចំណេះដឹង និងធ្វើជាជំនួយស្មារតីដល់និស្សិតជំនាន់ក្រោយ អ្នកស្រាវជ្រាវ ឬអ្នកដែលចង់ស្វែងយល់អំពីបណ្តឹងឧបាស្រ័យ ។ យើងខ្ញុំបាទសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះឯកឧត្តម លោក-លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ និស្សិត និងមិត្តអ្នកអានទាំងអស់ ដែលបានចំណាយពេលវេលាដ៏មានតម្លៃ ដើម្បីអានសារណានេះ ហើយក៏សូមជូនពរឱ្យជួបប្រទះតែសេចក្តីសុខ និងទទួលបានជ័យជំនះគ្រប់ភារកិច្ច។ សូមអរគុណ!

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម ១

ជំពូកទី ១៖ សញ្ញាណទូទៅ ៣

ផ្នែកទី ១៖ គោលបំណងនៃបណ្តឹងឧបាស្រ័យ ៣

កថាខណ្ឌទី ១៖ ទស្សនៈលើបណ្តឹងឧបាស្រ័យ ៣

កថាខណ្ឌទី ២៖ របបបណ្តឹងឧបាស្រ័យ ៣

ផ្នែកទី ២៖ អត្ថន័យនៃបណ្តឹងឧបាស្រ័យ ៤

កថាខណ្ឌទី ១៖ ការប្រើប្រាស់បណ្តឹងឧបាស្រ័យ ៤

កថាខណ្ឌទី ២៖ ភាពខុសគ្នារវាងបណ្តឹងទាមទារឲ្យជំនុំជម្រះសាជាថ្មី
និងបណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ ៥

ជំពូកទី ២៖ ប្រភេទនៃបណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ ៦

ផ្នែកទី ១៖ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ៦

កថាខណ្ឌទី ១៖ ការធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ៦

កថាខណ្ឌទី ២៖ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំ ១១

កថាខណ្ឌទី ៣៖ ការវិនិច្ឆ័យ និងការចេញសាលដីកា ១៣

ផ្នែកទី ២៖ បណ្តឹងសាទុក្ខ ១៩

កថាខណ្ឌទី ១៖ ការធ្វើបណ្តឹងសាទុក្ខ ២០

កថាខណ្ឌទី ២៖ នីតិវិធីនៃការជំនុំជម្រះលើបណ្តឹងសាទុក្ខ និងការចេញសាលដីកា ២៣

ផ្នែកទី ៣៖ បណ្តឹងជំទាស់ ២៨

កថាខណ្ឌទី ១៖ ដំណើរការនៃបណ្តឹងជំទាស់ ២៨

កថាខណ្ឌទី ២៖ ប្រភេទដីកាសម្រេចដែលអាចប្តឹងជំទាស់បាន ២៩

កថាខណ្ឌទី ៣៖ វិសាលភាពនៃបណ្តឹងជំទាស់ ៣២

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៣៥

ឯកសារយោង

ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្តីផ្តើម

ទំនាក់ទំនងពីបុគ្គលម្នាក់ទៅបុគ្គលម្នាក់ទៀត ឬពីគ្រួសារមួយទៅគ្រួសារមួយទៀត ឬពីប្រទេសមួយទៅប្រទេសមួយទៀត រមែងជួបប្រទះនឹងវិវាទមិនអាចជៀសផុតបាន! មិនតែប៉ុណ្ណោះ ទំនាក់ទំនងរវាងកម្មករនិយោជិត និងនិយោជកក៏នៅតែជៀសមិនផុតពីវិវាទផងដែរ ។ យ៉ាងណាមិញ រាស្ត្រ និងមន្ត្រីអាជ្ញាធរគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ក៏នៅតែមានបញ្ហាកើតមានឡើងជារឿយៗ ដូចជាវិវាទដីធ្លី ។ ក្នុងសង្គមគ្រួសារមិនថាឡើយប្តីប្រពន្ធ កូនចៅ មិនប្រាកដថាមានសុភមង្គលបរិបូរណ៍នោះទេ ជម្លោះក្តីក្តាំតែងតែកើតមានដូចជា ការមិនចុះសម្រុងគ្នារវាងប្តីប្រពន្ធ ដែលនាំឱ្យមានជម្លោះរហូតដល់មានការលែងលះគ្នា ។

ដើម្បីស្ងប់ចិត្ត ស្ងប់អារម្មណ៍ រំងាប់នូវជម្លោះក្តីក្តាំ ភាគីនៃជម្លោះតែងតែស្វែងរកដំណោះស្រាយ ។ យន្តការនៃការដោះស្រាយនោះមាន យន្តការនៃការដោះស្រាយវិវាទក្រៅផ្លូវតុលាការ តាមរយៈអាជ្ញាកណ្តាល មានដូចជាមេភូមិ ចៅសង្កាត់ មជ្ឈត្តករការងារ ឬមជ្ឈត្តកម្មពាណិជ្ជកម្ម និងយន្តការដោះស្រាយវិវាទតាមផ្លូវតុលាការ ។ យន្តការចុងក្រោយនេះត្រូវបានច្បាប់រៀបចំផ្តល់សិទ្ធិអំណាចដល់ស្ថាប័ន ៣ រួមមាន សាលាដំបូង សាលាឧទ្ធរណ៍ និងតុលាការកំពូល ។

ជាការពិតណាស់ តុលាការដំបូងគឺជាស្ថាប័នដែលស្វែងរកយុត្តធម៌ និងមានតួនាទីដោះស្រាយវិវាទជូនភាគីមុនគេបង្អស់ ប៉ុន្តែបើភាគីមិនពេញចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការដំបូង ភាគីអាចប្តឹងទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ដែលមានតុលាការឧទ្ធរណ៍ និងតុលាការកំពូល ។ ពាក្យចាស់ពោលថា "ប្រទេសមានច្បាប់ គ្រួសារមានវិន័យ" ។ វិធានច្បាប់ និងវិន័យក្នុងគ្រួសារជាឧបករណ៍ដ៏សំខាន់សម្រាប់គ្រប់គ្រងប្រទេសមួយ ឬក្រុមគ្រួសារមួយ ។ យ៉ាងណាមិញ ការអនុវត្តរបស់អ្នកច្បាប់ ចៅក្រម មេធាវី មន្ត្រីតុលាការ ជៀសមិនផុតពីការយកឧបករណ៍ "ច្បាប់" មកធ្វើជាគន្លងផ្លូវដើរតាម ដើម្បីដោះស្រាយក្តីក្តាំជូនភាគីវិវាទដោយយុត្តិធម៌ ។ វិធានដែលត្រូវប្រតិបត្តិដោយស្ថាប័នតុលាការ និងមេធាវី ក្រៅពីច្បាប់សារធាតុ ក៏មានបទបញ្ញត្តិកំណត់ពីនីតិវិធីផងដែរ ។

នីតិវិធីគោលពីរចម្បងក្នុងនីតិវិធីផ្សេងៗទៀតសម្រាប់ដោះស្រាយវិវាទគឺ នីតិវិធិរដ្ឋប្បវេណី និងនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។ ដោយសារតែសារណានេះផ្តោតតែទៅលើរដ្ឋប្បវេណីដែលកំណត់យកតែបណដឹងឧបាស្រ័យមកបកស្រាយ នោះនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌមិនត្រូវបានសិក្សាស្រាវជ្រាវឡើយ ។

សំណោរនេះនឹងបកស្រាយទៅលើបណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ដែលរួមមាន បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ បណ្តឹងសាទុក្ខ និងបណ្តឹងជំទាស់ ។ លើសពីនេះទៅទៀត សំណោរនេះនឹងសិក្សា

ទៅលើឯកសារទាក់ទងនឹងបណ្ដឹងឧបាស្រ័យនៅកម្ពុជាប៉ុណ្ណោះ ។ ដូចដែលយើងដឹងស្រាប់មកហើយថា ការស្រាវជ្រាវមិនអាចខ្វះព័ត៌មានបានឡើយ ។ តែដោយនៅក្នុងសម័យបច្ចេកវិទ្យានេះ ព័ត៌មានអាចប្រមូលយកបានតាមរយៈប្រព័ន្ធអ៊ិនធឺណេត ដែលសម្រួលដល់ការស្រាវជ្រាវមួយនេះ ។ ព័ត៌មានដែលត្រូវបានប្រមូលយកមកតាក់តែងសំណេរនេះ គឺក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី និង សេចក្ដីពន្យល់អំពីក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីជាដើម ។ ដូចនេះហើយ ប្រភពនៃការស្រាវជ្រាវក្នុងការតាក់តែងសំណេរនេះកើតចេញពីការអានសៀវភៅ ការសិក្សាកន្លងមក រួមទាំងឯកសារមួយចំនួនដែលបានតម្កល់នៅបណ្ណាល័យនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ។

ប្រធានបទនៃបណ្ដឹងឧបាស្រ័យត្រូវបានសរសេរដោយធ្វើការបែងចែកជាពីរជំពូក ។ ជំពូក ១ សញ្ញាណទូទៅ បកស្រាយពី គោលបំណង និង អត្ថន័យនៃបណ្ដឹងឧបាស្រ័យ រីឯ ប្រភេទនៃបណ្ដឹងឧបាស្រ័យ នឹងត្រូវបានបង្ហាញនៅក្នុងជំពូក ២ ។

ជំពូកទី ១៖ សញ្ញាណទូទៅ

មុននឹងសិក្សាពីបណ្តឹងនីមួយៗនៃបណ្តឹងឧបាស្រ័យ យើងត្រូវស្វែងយល់ពីសញ្ញាណទូទៅនៃបណ្តឹងនេះជាមុនសិន ហេតុនេះហើយគោលបំណង និងអត្ថន័យនៃបណ្តឹងឧបាស្រ័យ នឹងត្រូវបានបកស្រាយនៅខាងក្រោម ។

ផ្នែកទី ១៖ គោលបំណងនៃបណ្តឹងឧបាស្រ័យ

នៅក្នុងផ្នែកនេះ នឹងបកស្រាយពីគោលបំណងនៃបណ្តឹងឧបាស្រ័យតាមរយៈ ទស្សនៈលើបណ្តឹងឧបាស្រ័យ និងរបបបណ្តឹងឧបាស្រ័យ ។

កថាខណ្ឌទី ១៖ ទស្សនៈលើបណ្តឹងឧបាស្រ័យ

បណ្តឹងឧបាស្រ័យ គឺជាបណ្តឹងដែលប្តឹងទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ ហើយក៏ជានីតិវិធីមួយដែលចែងនៅក្នុងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីដែលប្រកាសអោយប្រើនៅថ្ងៃទី ២៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៦ ។ ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីចែងអំពីដំណើរការ ឬនីតិវិធីរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណី យ៉ាងណាមិញបណ្តឹងឧបាស្រ័យគឺបង្កើតឡើងក្នុងគោលបំណងរបស់វា(ផ្នែកទី១) និងមានអត្ថន័យ ឬខ្លឹមសារ(ផ្នែកទី២) ដែលមានផលប្រយោជន៍សម្រាប់ជនគ្រប់រូប ។

ចំពោះបណ្តឹងឧបាស្រ័យ គឺធ្វើឡើងដើម្បីលុបចោល ឬផ្លាស់ប្តូរនូវសេចក្តីសម្រេច (សាលក្រម សាលដីកា ឬ ដីកាសម្រេច)ដោយភាគីនៃការទាមទារក្នុងបណ្តឹងឧបាស្រ័យ ។ សម្រាប់បណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ ធ្វើបានតែនៅមុនពេលដែលសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការជាន់ទាបមិនទាន់ចូលជាស្ថាពរទេ[1] ។

ទោះបីជាយើងមិនអាចធ្វើបណ្តឹងឧបាស្រ័យបានក្រោយពេលដែលសេចក្តីសម្រេចចូលជាស្ថាពរ ក៏ប៉ុន្តែយើងអាចធ្វើបណ្តឹងផ្សេងទៀតដើម្បីប្តឹងទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ដូចជា បណ្តឹងទាមទារឱ្យជំនុំជម្រះសាជាថ្មី ។

កថាខណ្ឌទី ២៖ របបបណ្តឹងឧបាស្រ័យ

មនុស្សគឺជាអ្នកសម្រេចក្តីដើម្បីផ្តល់យុត្តិធម៌ដល់ភាគីជម្លោះ ក៏ប៉ុន្តែមនុស្សគ្រប់រូបមិនអាចគេចផុតពីការធ្វើឱ្យមានកំហុសនោះទេ ។ ហេតុនេះហើយបើយើងនៅតែបន្តទុកឲ្យពួកគេធ្វើឱ្យមានកំហុសតទៅទៀតដោយពុំមានយន្តការដោះស្រាយឬកែកំហុសទាំងនោះទេ វានឹងធ្វើអោយប្រជារាស្ត្រទូទៅបាត់បង់នូវជំនឿទុកចិត្តលើតុលាការ ។ យន្តការសម្រាប់ដោះស្រាយបញ្ហានេះគឺ

[1] មាត្រា ២៥៩ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

មានតែតុលាការជាន់ខ្ពស់តែប៉ុណ្ណោះ ដែលមានអំណាចត្រួតពិនិត្យលើសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការថ្នាក់ក្រោម តាមការស្នើសុំរបស់គូភាគីនៃបណ្តឹងឧបាស្រ័យ ។ ល្គឹកណាតុលាការជាន់ខ្ពស់ពិនិត្យទៅមើលឃើញថា សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការថ្នាក់ក្រោមមានភាពមិនត្រឹមត្រូវ នោះតុលាការជាន់ខ្ពស់អាចធ្វើការលុបចោល ឬកែប្រែទៅលើសេចក្តីសម្រេចនោះ ។ ចំពោះរបបបណ្តឹងឧបាស្រ័យ គឺជាយន្តការមួយសម្រាប់ធ្វើការសង្គ្រោះសិទ្ធិរបស់ភាគីឲ្យរួចផុតពីឥទ្ធិពលនៃការវិនិច្ឆ័យ ឬក្នុងនីតិវិធីនៃការជំនុំជម្រះខុសរបស់តុលាការជាន់ទាប ។ តែទោះជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ នីតិវិធីនេះមិនអាចដំណើរការបានឡើយ ប្រសិនបើគ្មានបណ្តឹងទាមទារពីគូភាគីនៃបណ្តឹង ។ ដោយតុលាការថ្នាក់ក្រោមមានច្រើនហេតុនេះធ្វើអោយការអនុវត្តច្បាប់មានការខុសប្លែកគ្នា ក៏ប៉ុន្តែបញ្ហានេះត្រូវបានដោះស្រាយដោយតុលាការកំពូលដែលបានច្របាច់បញ្ចូលគ្នានូវប្រព័ន្ធជំនុំជម្រះក្តីទាំងពីរថ្នាក់ (តុលាការជាន់ទាប និងតុលាការជាន់ខ្ពស់) ឱ្យដើរស្របទៅតាមគោលការណ៍មួយ ដែលប្រកបទៅដោយស្ថេរភាពមានសណ្តាប់ធ្នាប់ និងប្រកបទៅដោយភាពយុត្តិធម៌សម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋ ។

ផ្នែកទី ២៖ អត្ថន័យនៃបណ្តឹងឧបាស្រ័យ

បណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ គឺជាវិធីធ្វើឧបាស្រ័យទាមទារដោយភាគីទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ឱ្យលុបចោល ឬផ្លាស់ប្តូរនូវសេចក្តីសម្រេចដែលចេញដោយតុលាការថ្នាក់ក្រោម នៅមុនពេលដែលសេចក្តីសម្រេចនោះចូលជាស្ថាពរ ។ នៅក្នុងផ្នែកនេះផងដែរ ក៏នឹងបកស្រាយពីការប្រើប្រាស់បណ្តឹងឧបាស្រ័យ និងភាពខុសគ្នារបស់បណ្តឹងនេះជាមួយនឹងបណ្តឹងទាមទារឱ្យជំនុំជម្រះសាជាថ្មី ។

កថាខណ្ឌទី ១៖ ការប្រើប្រាស់បណ្តឹងឧបាស្រ័យ

បណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ អាចប្រើប្រាស់បានតែចំពោះសេចក្តីសម្រេចដែលមិនទាន់ចូលជាស្ថាពរនោះទេ ក៏ប៉ុន្តែចំពោះសេចក្តីសម្រេចដែលចូលជាស្ថាពររួចហើយយើងអាចប្រើប្រាស់បណ្តឹងទៅតុលាការដដែល[2] ។

ចំពោះសាលក្រម ឬសាលដីកាគេអាចធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ឬបណ្តឹងសាទុក្ខបាន រីឯដីកាសម្រេចរបស់តុលាការជាន់ទាប លុះត្រាតែមានចែងក្នុងច្បាប់ ទើបគេអាចធ្វើបណ្តឹងជំទាស់បាន ។

[2] បណ្តឹងតុលាការដដែលមានដូចជា បណ្តឹងទាមទារឱ្យជំនុំជម្រះសាជាថ្មី បណ្តឹងទាស់ និងបណ្តឹងតវ៉ា ។

ប្រសិនបើមានបណ្តឹងឧបាស្រ័យចំពោះសាលក្រមចុងក្រោយរបស់តុលាការជាន់ទាបជាគោលការណ៍ សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការនោះនៅក្នុងដំណើរការរឿងក្តីរហូតដល់ចេញសាលក្រមចុងក្រោយ ត្រូវទទួលការវិនិច្ឆ័យរបស់តុលាការជាន់ខ្ពស់ជាមួយនឹងសាលក្រមចុងក្រោយ ។

ប៉ុន្តែចំពោះករណីដែលត្រូវដោះស្រាយអោយបានឆាប់រហ័ស ដើម្បីអោយមានស្ថេរភាពក្នុងដំណើរការនៃនីតិវិធី ប្រសិនបើតុលាការទទួលបណ្តឹងឧបាស្រ័យចំពោះចំណុចបន្ទាប់បន្សំដែលទាក់ទងនឹងដំណើរការនៃនីតិវិធីដោយឡែកនឹងឧបាស្រ័យចំពោះសាលក្រមចុងក្រោយ ដើម្បីដោះស្រាយចំណុចបន្ទាប់បន្សំឱ្យបានចូលជាស្ថាពរឆាប់រហ័សវាមានភាពសមរម្យ ។ ការទទួលស្គាល់ឧបាស្រ័យដោយឡែកនេះ គឺដើម្បីបន្ថយនូវឧបាស្រ័យចំពោះសាលក្រមចុងក្រោយដោយសារតែមានបញ្ហាបន្ទាប់បន្សំប៉ុណ្ណោះ ។

កាលណាភាគីបានធ្វើបណ្តឹងជំទាស់ម្តងរួចទៅហើយលើដីកាសម្រេចដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ភាគីក្នុងបណ្តឹងឧបាស្រ័យនោះមិនអាចធ្វើបណ្តឹងជំទាស់ម្តងទៀតទៅលើដីកាសម្រេចចំពោះបណ្តឹងជំទាស់មុននោះទេ[3] ។

កថាខណ្ឌទី ២៖ ភាពខុសគ្នារវាងបណ្តឹងទាមទារឲ្យជំនុំជម្រះសាជាថ្មី និងបណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់

បណ្តឹងទាមទារឱ្យជំនុំជម្រះសាជាថ្មី គឺជាបណ្តឹងមួយដែលភាគីទាមទារឱ្យតុលាការដែលចេញសាលក្រម ឬសាលដីកាចុងក្រោយដែលបានចូលជាស្ថាពរ ធ្វើការលុបចោលសាលក្រម ឬសាលដីកានោះ និងទាមទារឱ្យជំនុំជម្រះរឿងក្តីសាជាថ្មី ដោយយកមូលហេតុថានីតិវិធីនៃបណ្តឹងមានវិការៈ ឬក៏ឯកសារដែលវិនិច្ឆ័យនោះមានភាពខ្វះខាត ។ម្យ៉ាងទៀត បើក្នុងចំណោមដីកាសម្រេចដែលធ្វើឡើងដើម្បីជាមូលដ្ឋាននៃសាលក្រម ឬសាលដីកាចុងក្រោយមានមូលហេតុនៃការជំនុំជម្រះសាជាថ្មី នោះភាគីអាចប្តឹងទាមទារឱ្យជំនុំជម្រះសាជាថ្មីចំពោះសាលក្រម ឬសាលដីចុងក្រោយ ។

ចំណែកឯបណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់វិញ អាចធ្វើឡើងបានលុះត្រាតែសាលក្រម ឬសាលដីកា ឬ ដីកាសម្រេចមិនទាន់ចូលជាស្ថាពរតែប៉ុណ្ណោះ ។ លើសពីនេះទៀត មូលហេតុសម្រាប់ការធ្វើបណ្តឹងឧបាស្រ័យគឺភាគីមិនពេញចិត្តនឹងសាលក្រម ឬសាលដីកានោះ ។

[3] មាត្រា ២៥៩ នៃសេចក្តីពន្យល់អំពីនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី

ជំពូកទី ២៖ ប្រភេទនៃបណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់

បណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់មាន ៣ ប្រភេទគឺ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ បណ្តឹងសាទុក្ខ និងបណ្តឹងជំទាស់ ។ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ និង បណ្តឹងសាទុក្ខ គឺជាបណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ចំពោះសាលក្រម និងសាលដីកា រីឯបណ្តឹងជំទាស់វិញ គឺជាបណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ចំពោះសាលដីកាសម្រេច[4]។

ហេតុដូច្នេះ បណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់មានប្រភេទផ្សេងៗដែលបែងចែកទៅតាមសេចក្តីសម្រេចដើម ដោយបុគ្គលដែលមានបំណងដាក់ពាក្យបណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់អាចជ្រើសរើសប្រភេទនៃបណ្តឹងឧបាស្រ័យត្រឹមត្រូវដោយស្របទៅតាមប្រភេទនៃសេចក្តីសម្រេចដើម ។

ផ្នែកទី ១៖ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ គឺបណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ចំពោះសាលក្រមចុងក្រោយនៃការជំនុំជម្រះក្តីលើកទី១ ។ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវបានធ្វើចំពោះសាលក្រមចុងក្រោយនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ របស់សាលាដំបូង ។ នេះមានន័យថា មានតែសាលក្រមចុងក្រោយនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ របស់តុលាការដំបូងទេ ដែលអាចធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បានទោះជាសាលក្រមចុងក្រោយ ឬសាលក្រមរបៀបក៏ដោយ ។

កថាខណ្ឌទី ១៖ ការធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

ការធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ គឺទាក់ទងទៅនឹងសិទ្ធិក្នុងការធ្វើបណ្តឹង និងរយៈពេលនៃការធ្វើបណ្តឹងនេះ ។ ចំពោះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះមិនចាំបាច់ធ្វើក៏បានដែរប្រសិនបើមានការព្រមព្រៀងរវាងភាគីទាំងពីរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរថា មិនធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ឬរឿងក្តីនោះជារឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណី ឬរឿងក្តីពាណិជ្ជកម្ម ដែលមានតម្លៃកម្មវត្ថុមិនលើសពី ៥ (ប្រាំ) លានរៀល[5] ។

ម៉្យាងទៀត ក្នុងករណីដែលតុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ចេញសាលក្រមកំបាំងមុខ ទោះបីលក្ខខណ្ឌបណ្តឹងទាស់ចំពោះសាលក្រមកំបាំងមុខ [6] ត្រូវបានបំពេញក៏ដោយ ក៏ភាគីអាចលះបង់ផលប្រយោជន៍ក្នុងការបន្តនីតិវិធីវិនិច្ឆ័យនៅតុលាការថ្នាក់ដដែល ដោយដាក់ពាក្យបណ្តឹង

[4] មាត្រា ២៥៩ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[5] មាត្រា ២៦០ កថាខណ្ឌទី ១ ចំណុច ខ នៃក្រមដដែល

[6] មាត្រា ២០៤ នៃក្រមដដែល

ទាស់ចំពោះសាលក្រមកំបាំងមុខនោះ ហើយក៏អាចធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បានដែរ ដោយរង់ចាំការផុតរយៈពេលបណ្តឹងទាស់សិន ។

១) សិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

សិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ គឺកើតឡើងដោយសារការមិនពេញចិត្តនូវសាលក្រមនៃតុលាការជំបូង ហើយមានតែភាគីដើមបណ្តឹង ឬចុងចម្លើយ ដែលមានប្រយោជន៍នៅក្នុងបណ្តឹងឧបាស្រ័យទេ ទើបមានសិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បាន ។ តែជាងនេះទៅទៀត ទាល់តែយកខ្លឹមសារនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ដើមចោទ ឬចុងចម្លើយនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ មកប្រៀបធៀបនឹងសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ហើយក្នុងករណីដែលសាលក្រមនោះមានផលប្រយោជន៍តូចជាងការទាមទាររបស់ភាគី ទើបផលប្រយោជន៍ក្នុងការប្តឹងឧបាស្រ័យត្រូវទទួលស្គាល់ ។ ជាទូទៅអ្នកដែលឈ្នះក្តីទាំងស្រុងនៅក្នុងការជំនុំជម្រះលើកទី ១ គឺគ្មានផលប្រយោជន៍ក្នុងការប្តឹងឧបាស្រ័យទេ ដូច្នេះហើយភាគីដែលឈ្នះក្តីនោះគឺគ្មានសិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទេ ។ ប្រសិនបើភាគីនោះប្តឹងឧទ្ធរណ៍ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះនឹងត្រូវបានលើកចោល ដោយសារបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះផ្ទុយនឹងច្បាប់ ។

សិទ្ធិក្នុងការធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍អាចកើតឡើងបានចំពោះភាគីដែលបាត់បង់ផលប្រយោជន៍ពីការជំនុំជម្រះលើកទី ១ តែសិទ្ធិនេះក៏អាចបោះបង់ចោលដែរ[7] ដោយមានការព្រមព្រៀងគ្នាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរថាមិនប្តឹងឧទ្ធរណ៍ នោះសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ នឹងចូលជាស្ថាពរ ។ ការព្រមព្រៀងគ្នាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរថាមិនប្តឹងឧទ្ធរណ៍ គឺខុសពីការព្រមព្រៀងគ្នាថាផ្លោះទៅប្តឹងសាទុក្ខ ពីព្រោះការព្រមព្រៀងបែបនេះគឺសាលក្រមនៃការជម្រះលើកទី១ មិនទាន់ចូលជាស្ថាពរទេទោះហួសរយៈពេលប្តឹងក៏ដោយ ។ ការលះបង់សិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវធ្វើឡើងតាមសេចក្តីថ្លែងការណ៍ ។ តែបើភាគីលះបង់សិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ក្រោយពេលដាក់ពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ សេចក្តីថ្លែងការណ៍ស្តីពីការបោះបង់សិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ និងការដកពាក្យបណ្តឹងត្រូវធ្វើជាមួយគ្នា[8] ។

២) អំឡុងពេលសម្រាប់ប្តឹងឧទ្ធរណ៍

បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍អាចធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល ១ ខែ ដោយគិតចាប់ពីថ្ងៃដែលបានទទួលនូវការបញ្ជូនលិខិតសាលក្រម (លិខិតដែលបញ្ជាក់រាល់ចំណុចដែលបានសម្រេចសេចក្តីក្នុងសាលក្រម) នៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ឬពីថ្ងៃដែលដីកាសម្រេចច្រានចោល ឬលើកចោលនូវបណ្តឹងទាស់ចំពោះសាលក្រមកំបាំងមុខត្រូវបានជូនដំណឹង ហើយរយៈពេលនេះមិនអាចពន្យារបានឡើយ ។

[7] មាត្រា ២៦៣ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[8] មាត្រា ២៦៣ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមដដែល

ប្រសិនបើអំឡុងពេលមួយខែនោះបានកន្លងហួសទៅ ដែលជាមូលហេតុមួយមិនសមស្របចំពោះអ្នកចាញ់ក្តីដោយសាលក្រមកំបាំងមុខធ្វើឲ្យជននោះមិនអាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍បានទេ ។

ក៏ប៉ុន្តែ ទោះបីជាមានករណីខាងលើក៏ដោយក៏ភាគីដែលមានសិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍នៅតែអាចធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បាន ដោយគ្រាន់តែដាក់ពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដូចធម្មតាក្នុងរយៈពេលមួយសប្តាហ៍គិតពីថ្ងៃដែលមូលហេតុដែលធ្វើឱ្យខកខាននោះបានរលត់ ហើយមូលហេតុនោះពុំមែនជាកំហុសរបស់ភាគីនោះទេ ។ ជាងនេះទៅទៀត ភាគីនោះក៏ត្រូវតែបញ្ជាក់ និងអះអាងអំពីមូលហេតុ និងភស្តុតាងដែលធ្វើឱ្យមានការយឺតយ៉ាវក្នុងការធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ឱ្យបានច្បាស់លាស់ ។

៣) របៀបធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

ដើម្បីធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ភាគីត្រូវតែដាក់ពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅតុលាការដើមដែលជាតុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើកទី១ ។ នៅក្នុងពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ ភាគីត្រូវតែបញ្ជាក់អំពីឈ្មោះ អាសយដ្ឋានរបស់ភាគី និងអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ហើយភាគីក៏ត្រូវសរសេរនូវសញ្ញាណសាលក្រមនៃការជំនុះជម្រះលើកទី ១ និងសេចក្តីនៃការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ចំពោះសាលក្រមនោះ ។ម្យ៉ាងវិញទៀត នៅក្នុងពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ភាគីត្រូវសរសេរ ឱ្យបានក្បោះក្បាយអំពីមូលហេតុនៃការទាមទារឱ្យលុបចោល ឬឱ្យផ្លាស់ប្តូរនូវសាលក្រមដើមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ប្រសិនបើភាគីមិនបានសរសេរ ច្បាស់លាស់នូវមូលហេតុនៃការទាមទារនោះទេ វានឹងធ្វើឱ្យតុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ពិបាកក្នុងការស្វែងរកចំណុចវិវាទនៃការជំនុំជម្រះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ឱ្យបានឆាប់រហ័ស ។

អ្នកធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ក៏អាចដាក់លិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដែលសរសេរអំពីមូលហេតុនោះក្នុងអំឡុងពេល ៣០ ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីថ្ងៃដែលបានដាក់ពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ ។ ពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះត្រូវដាក់ទៅតុលាការដើមដែលបានធ្វើការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ហើយពេលដែលបានទទួលពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះហើយ តុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ នេះត្រូវតែផ្ញើពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ និងសំណុំរឿងទៅតុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ឱ្យបានឆាប់រហ័ស[៦] ។ ដូចនេះ នៅពេលដែលទទួលបានបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវពិនិត្យពាក្យបណ្តឹងនោះ ហើយប្រសិនបើពិនិត្យទៅឃើញថាមានចំណុចខ្វះខាត តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យមួយ ហើយបង្គាប់ឱ្យភាគីធ្វើការកែតម្រូវនូវចំណុចខ្វះខាតទាំងនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលភាគីពុំបានធ្វើការកែតម្រូវចំណុចខ្វះខាតទាំងនោះទេ តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវលើកចោលពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះដោយដីកាសម្រេច ។ តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ក៏អាចលើកចោលពាក្យបណ្តឹង

[៦] មាត្រា ២៦៥ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ឧទ្ធរណ៍នេះដោយដីកាសម្រេចដូចគ្នា ក្នុងករណីដែលដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មិនបានបង់ពន្ធសម្រាប់ដាក់ពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ[10] ។

ប្រសិនបើតុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ពិនិត្យទៅឃើញថាពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រឹមត្រូវតាមទម្រង់ច្បាប់ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះទៅឱ្យចុងចម្លើយបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលមិនអាចបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅចុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បានទេ ឬ ករណីដែលភាគីមិនបានបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីដែលចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជូនបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រូវអនុលោមតាមករណីដែលពាក្យបណ្តឹងមិនត្រឹមត្រូវទម្រង់ច្បាប់[11] ។

៤) អានុភាពនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹង

នៅពេលដែលភាគីធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ចំពោះសាលក្រមនៃសាលាដំបូង បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះរមែងមានអានុភាពទៅលើសាលក្រមដូចជា អានុភាពបង្អាក់នូវការចូលជាស្ថាពរនៃសាលក្រម អានុភាពនៃការផ្ទេរការជម្រះក្តី និង ភាពអវិភាគនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដែលនឹងរៀបរាប់នៅចំណុចខាងក្រោមនេះ ។

៤.១. អានុភាពបង្អាក់នូវការចូលជាស្ថាពរនៃសាលក្រម

ពេលដែលភាគីបានធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ក្នុងអំឡុងពេលដែលកំណត់ឱ្យធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ទោះបីជាអំឡុងពេលដែលកំណត់ឱ្យធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះបានកន្លងផុតទៅហើយក៏ដោយក៏សាលក្រមដើមមិនអាចចូលជាស្ថាពរបានឡើយ ឬការចូលស្ថាពរត្រូវបានបង្អាក់[12] ។ ការមិនអាចចូលជាស្ថាពរ ឬការបង្អាក់ការចូលជាស្ថាពរនេះគេហៅថា "អានុភាពបង្អាក់នូវការចូលជាស្ថាពរនៃការប្តឹងឧទ្ធរណ៍" ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ អានុភាពអនុវត្តសាលក្រមក៏មិនអាចកើតមានដែរ ប្រសិនបើសាលក្រមដើមនោះ ពុំមានភ្ជាប់ជាមួយនឹងការប្រកាសអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ឬអាជ្ញាអស់ជំនុំពុំទាន់កើតឡើង ដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ១៩៥ និង មាត្រា ១៩៦ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៦ ។

[10] មាត្រា ២៦៦ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[11] មាត្រា ២៦៧ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមដដែល

[12] មាត្រា ១៩៣ កថាខណ្ឌ ២ នៃក្រមដដែល

៤.២. អានុភាពនៃការផ្ទេរការជម្រះក្ដី

នៅពេលដែលមានបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ការចាត់ការនៃការទាមទារដែលបានជំនុំជម្រះក្នុងសាលក្រមដើមត្រូវផ្ទេរពីសាលាជំនុំជម្រះលើកទី ១ ទៅតុលាការនៃបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ នេះគេហៅថាអានុភាពនៃការផ្ទេរការជម្រះក្ដីដោយបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ។ ដោយសារអានុភាពនេះ តុលាការនៃបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវវិនិច្ឆ័យនៃការទាមទារនោះ ។

៤.៣. ភាពអវិភាគនៃបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍

អានុភាពទាំងពីរខាងលើនេះអាចមានការប៉ះពាល់ដល់ផលប្រយោជន៍របស់ភាគីនៃការជម្រះក្ដីលើកទី ១ គឺក្នុងករណីដែលភាគីប្ដឹងមិនសុខចិត្តលើផ្នែកណាមួយនៃសាលក្រម ក៏ប៉ុន្តែការធ្វើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នឹងធ្វើឱ្យចំណុចទាំងអស់ ព្រមទាំងចំណុចដែលបានឯកភាពនៅក្នុងសាលក្រមជំនុំជម្រះលើកទី ១ មិនមានអានុភាពក្នុងការអនុវត្តឡើយ (អានុភាពបង្អាក់នូវការចូលជាស្ថាពរនៃសាលក្រម) ។

ទោះបីជាអានុភាពបង្អាក់នូវការចូលជាស្ថាពរនៃសាលក្រមធ្វើឱ្យសាលក្រមទាំងមូលមិនអាចចូលជាស្ថាពរ តែមាត្រា ២៧១ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ ២០០៦ បានកំណត់ថាដើមបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការនៃបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍សុំឱ្យប្រកាសនូវការអនុវត្តជាបណ្ដោះអាសន្នទៅលើផ្នែកណាមួយនៃសាលក្រមដើម ដែលចុងចម្លើយបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍មិនបានធ្វើបណ្ដឹងបន្ទាប់បន្សំទៅលើផ្នែកនៃសាលក្រម ។

ម្យ៉ាងទៀតក្នុងចំណោមសាលក្រមដើម ចំពោះផ្នែកដែលដើមបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍មិនបានធ្វើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ភាគីមិនចាំបាច់ធ្វើការទាញហេតុផលឡើយ[13] ។ លើសពីនេះទៅទៀត តុលាការក៏មិនអាចផ្លាស់ប្ដូរការវិនិច្ឆ័យអំពីផ្នែកនោះនៅក្នុងសាលក្រមដើមបានដែរ [14] ប៉ុន្តែការវិនិច្ឆ័យអំពីផ្នែកនោះក៏មិនត្រូវចូលជាស្ថាពរដោយឯកឯងបានដែរ ។ ហើយចំពោះផ្នែកណាមួយនៃការទាមទារនៃសាលក្រមដើមនឹងត្រូវចូលជាស្ថាពរបើសិនជាភាគីមានការព្រមព្រៀងគ្នាថាមិនប្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ឬភាគីទាំងសងខាងលះបង់សិទ្ធិប្ដឹងឧទ្ធរណ៍និងសិទ្ធិប្ដឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំចំពោះផ្នែកនោះ ។

[13] មាត្រា ២៧២ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[14] មាត្រា ២៧៨ នៃក្រមដដែល

៥) ការដកពាក្យបណ្តឹង

មិនថាបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីប្រភេទណានោះទេ គឺដើមបណ្តឹងអាចដកពាក្យបណ្តឹងវិញបាន ។ ដូចគ្នាផងដែរ សម្រាប់ពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ភាគីនៃដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍អាចដកពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍វិញបានរហូតដល់ពេលសាលដីកាចុងក្រោយរបស់តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវបានប្រកាស[15] ។ ក៏ប៉ុន្តែ ការដកពាក្យបណ្តឹងមួយផ្នែកគឺមោឃៈ ដោយសារគោលការណ៍ភាពអវិភាគនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ។

ការដកពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ធ្វើឱ្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវបានចាត់ទុកថាមិនបានចាត់ការនៅតុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍តាំងពីដំបូង ។ ដោយការដកពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ធ្វើអោយសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ចូលជាស្ថាពរនៅពេលដែលអំឡុងពេលសម្រាប់ប្តឹងឧទ្ធរណ៍កន្លងហួស ។ ប៉ុន្តែបើអំឡុងពេលសម្រាប់ប្តឹងឧទ្ធរណ៍បានហួសហើយ នោះសាលក្រមនៃតុលាការជំនុំជម្រះលើកទី ១ នឹងចូលជាស្ថាពរភ្លាម ។ ការដកពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ប៉ុន្តែនៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ឬកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ឬ កាលបរិច្ឆេទនៃការផ្សះផ្សា ការដកពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍អាចធ្វើដោយផ្ទាល់មាត់បាន[16] ។ ការដកពាក្យបណ្តឹងនេះ គឺមិនចាំបាច់មានការយល់ព្រមពីចុងចម្លើយនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទេ ពីព្រោះគ្មានផលប្រយោជន៍ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ក្រោយពេលដកពាក្យបណ្តឹងបើអំឡុងពេលសម្រាប់ប្តឹងឧទ្ធរណ៍មិនទាន់ហួសទេ ភាគីដើមបណ្តឹង ឬភាគីចុងចម្លើយអាចដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បានទៀត ។

កថាខណ្ឌទី ២៖ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំ

បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំ គឺជាបណ្តឹងដែលចុងចំលើយនៃបណ្តឹងឧទ្ធណ៍អាចដាក់អមជាមួយនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដើម្បីទាមទារផលប្រយោជន៍ដែលខ្លួនបានបាត់បង់ក្នុងសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ។

ចុងចម្លើយបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍អាចឆ្លៀតឱកាសនេះដើម្បីធ្វើបណ្តឹងឧបាស្រ័យទាមទារអោយផ្លាស់ប្តូរនូវផ្នែកនៃសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ដែលខ្លួនបានបាត់បង់ផលប្រយោជន៍ឲ្យទទួលនូវផលប្រយោជន៍នោះវិញ [17] ។ នេះជាយន្តការមួយការពារភាគីម្ខាងទៀតពីការខាតបង់ប្រយោជន៍

---

[15] មាត្រា ២៦៩ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[16] មាត្រា ២៦៩ នៃក្រមដដែល

[17] មាត្រា ២៧០ នៃក្រមដដែល

ពីស្ថានភាពនៃសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ បានទទួលស្គាល់នូវការទាមទារមួយភាគ ឬ ច្រានចោលនូវការទាមទារមួយភាគរបស់ដើមបណ្តឹង ហើយប្រសិនបើភាគីណាមួយគិតឃើញថា បើភាគីម្ខាងទៀតស្កប់ចិត្តនឹងសាលក្រមនោះ ខ្លួនក៏មិនប្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែរ ។

ឧទាហរណ៍ នៅក្នុងការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ដើមបណ្តឹងបានទាមទារចុងចម្លើយសងនូវប្រាក់ចំនួន ១០០$ តែតុលាការបានចេញសាលក្រមទទួលស្គាល់តែចំនួន ៧០$ ដោយច្រានចោលចំនួន ៣០$ ហើយចុងចម្លើយបានប្តឹងឧទ្ធរណ៍នៅក្នុងកំឡុងពេលដែលអាចធ្វើទៅបាន ។ ដោយយោងទៅតាមគោលការណ៍ហាមឃាត់មិនឲ្យផ្លាស់ប្តូរអ្វីដែលខូចប្រយោជន៍ [18] តុលាការអាចជំនុំជម្រះដោយបង្គាប់ឲ្យសងតាមសាលដីកាបានត្រឹមតែចំនួន ៧០$ ឬក្រោមចំនួន ៧០$ តែប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែបើចុងចម្លើយបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំទៅលើចំនួន ៣០$ ដែលជាផ្នែកដែលតុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ បានច្រានចោលនោះ តុលាការបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍អាចចេញសាលដីកាបង្គាប់ឲ្យដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សងនូវចំនួន ១០០$ នោះក៏បានដែរ ។

តាមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំ ទំហំនៃឧបាស្រ័យដែលត្រូវបានវិនិច្ឆ័យនៅក្នុងការជំនុំជម្រះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវបានពង្រីក ។ ដូចនេះតុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវវិនិច្ឆ័យមិនមែនតែអំពីភាពត្រឹមត្រូវ ឬមិនត្រឹមត្រូវនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទេ ប៉ុន្តែគឺត្រូវវិនិច្ឆ័យអំពីភាពត្រឹមត្រូវ ឬមិនត្រឹមត្រូវនៃឧបាស្រ័យរបស់ចុងចម្លើយបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ផងដែរ ។ ក្នុងករណីដែលមានតែដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលធ្វើឧបាស្រ័យ នោះតុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មិនអាចផ្លាស់ប្តូរសាលក្រមដើមដោយខូចខាតប្រយោជន៍ចំពោះដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដោយហួសទំហំនៃសាលក្រមដើមបានឡើយ ។ ក៏ប៉ុន្តែប្រសិនបើមានបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំពីចុងចម្លើយបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍អាចធ្វើការផ្លាស់ប្តូរ។

បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំ គឺជាការធ្វើបណ្តឹងឧបាស្រ័យដោយភ្ជាប់ជាមួយនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ភាគីម្ខាងទៀតចំពោះចំណុចដែលភាគីនោះមិនបានប្តឹងឧទ្ធរណ៍ដោយខ្លួនឯង ។ នៅត្រង់នេះប្រសិនបើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលជាមូលដ្ឋាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំនោះគ្មានទេ វាក៏នឹងអស់អានុភាពដែរ ។ តែបើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំនោះធ្វើឡើងក្នុងអំឡុងពេលដែលអនុញ្ញាតឲ្យប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ហើយមានគ្រប់គ្រាន់នូវលក្ខខណ្ឌផ្សេងៗទៀតនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំ

[18] មាត្រា ២៧៨ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

នោះនឹងក្លាយជាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលឯករាជ្យវិញ[19] គឺចង់បញ្ជាក់ថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំនោះនឹងក្លាយទៅជាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍តែម្តង ។

បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំអាចធ្វើបានតែមុនពេលដែលការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នៃការជំនុំជម្រះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវបានបញ្ចប់ ។ ទោះបីជាចុងចម្លើយបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍លះបង់សិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ឬទោះបីជាអំឡុងពេលសម្រាប់ប្តឹងឧទ្ធរណ៍កន្លងហួសសម្រាប់ចុងចម្លើយបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ក៏ដោយ ក៏ចុងចម្លើយបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះអាចធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំបានដែរ។

របៀបធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំ ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ [20] ។ ហេតុដូច្នេះដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំ (ចុងចម្លើយបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍) ត្រូវដាក់ពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំ បន្ទាប់មកតុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវពិនិត្យពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំនោះ ហើយត្រូវបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងនោះទៅដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍[២១] ។

កថាខណ្ឌទី ៣៖ ការវិនិច្ឆ័យ និងការចេញសាលដីកា

ក្រោយពីបានធ្វើ និងដាក់បណ្តឹងហើយ នីតិវិធីបន្ទាប់គឺនីតិវិធីដែលតុលាការទទួលបណ្តឹងត្រូវវិនិច្ឆ័យ និងចេញដីកានៃការជំនុំជម្រះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដែលនឹងរៀបរាប់បន្តទៅនេះ ។

១) នីតិវិធីជម្រះលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

ការជំនុំជម្រះលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ គឺជាការវិនិច្ឆ័យរកភាពត្រឹមត្រូវ ឬភាពមិនត្រឹមត្រូវនៃបណ្តឹងឧបាស្រ័យចំពោះសាលក្រមជំនុំជម្រះលើកទី ១ ហើយជាមួយគ្នានេះដែរត្រូវពិនិត្យឡើងវិញលើអង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់ចំពោះការទាមទារនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ទៅតាមទំហំដែលចាំបាច់ដើម្បីវិនិច្ឆ័យអំពីភាពត្រឹមត្រូវ ឬមិនត្រឹមត្រូវនៃការប្តឹងឧបាស្រ័យនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នឹងមិនចាត់ការរឿងក្តីសារឡើងវិញទាំងស្រុងតាំងពីដំបូងមក ដោយមិនគិតដល់ការជំនុំជម្រះលើកទី ១ នោះទេ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នឹងបន្តការជំនុំជម្រះនេះដោយផ្អែកលើធនធានដែលបានប្រមូលនៅក្នុងការជំនុំជម្រះលើកទី ១ និងបន្ថែមនូវធនធានថ្មីផ្សេងទៀត ហើយបន្ទាប់មកនឹងធ្វើការវិនិច្ឆ័យថាតើគួររក្សាទុកនូវសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ បានឬទេ ។

---

[19] ឯករាជ្យក្នុងន័យនេះ មានន័យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំក្លាយជាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ពេញលេញដោយមិនចាំបាច់ដាក់អមនិងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៀតទេ

[20] មាត្រា ២៧០ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[21] មាត្រា ២៦៥ ដល់មាត្រា ២៦៧ នៃក្រមដដែល

នៅក្នុងការជំនុំជម្រះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវវិនិច្ឆ័យអំពីភាពត្រឹមត្រូវ ឬមិនត្រឹមត្រូវនៃឧបាស្រ័យចំពោះសាលក្រមដើម ហើយទំហំនៃឧបាស្រ័យនោះត្រូវបានកំណត់ដោយបណ្តឹងរបស់ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ និងចុងចម្លើយបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ។

បញ្ញត្តិស្តីពីនីតិវិធីនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាចំពោះការជំនុំជម្រះនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍[22] ។ មាត្រា ២៦៨ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៦ អនុញ្ញាតឱ្យតុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍លើកចោលបណ្តឹងនោះដោយសាលដីកា ដោយមិនចាំបាច់ឆ្លងកាត់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ទេ ប្រសិនបើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មានលក្ខណៈផ្ទុយនឹងច្បាប់ ហើយចំណុចខ្វះខាតនោះមិនអាចកែតម្រូវបាន ។ ដើម្បីចេញសាលដីកាដែលវិនិច្ឆ័យអំពីភាពត្រឹមត្រូវ ឬមិនត្រឹមត្រូវក្នុងការប្តឹងឧបាស្រ័យដោយបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវធ្វើនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់[23] ។

ដោយសារកម្មវត្ថុចម្បងនៃការជំនុំជម្រះនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ គឺជាការវិនិច្ឆ័យអំពីភាពត្រឹមត្រូវ ឬមិនត្រឹមត្រូវនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ គឺត្រូវធ្វើត្រឹមតែក្នុងទំហំដែលភាគីបានទាមទារឲ្យផ្លាស់ប្តូរនូវសាលក្រមដើមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ទេ ។ លើសពីនេះទៅទៀត ដោយសារនៅក្នុងការជំនុំជម្រះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ចៅក្រមត្រូវផ្លាស់ប្តូរពីចៅក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ហេតុនេះហើយ ភាគីត្រូវធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីលទ្ធផលនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១[24] ។ នៅក្នុងការជំនុំជម្រះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវបន្តធ្វើការវិនិច្ឆ័យដោយបើកឡើងវិញនូវការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ដែលត្រូវបានបញ្ចប់ម្តងរួចហើយនៅក្នុងការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ។ ហេតុដូចនេះ សកម្មភាពបណ្តឹងដែលត្រូវបានធ្វើនៅក្នុងការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ក៏មានអានុភាពនៅក្នុងការជំនុំជម្រះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែរ ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ២៧៤ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦ ។ ការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍នេះត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីយកលទ្ធផលនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ មកបង្ហាញនៅក្នុងការជំនុំជម្រះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ហេតុនេះហើយការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍នេះ

---

[22] មាត្រា ២៧៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[23] មាត្រា ១១៤ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[24] មាត្រា ២៧២ នៃក្រមដដែល

គឺគ្រាន់តែជាសកម្មភាពរាយការណ៍ដែលមានលក្ខណៈជាទម្រង់ ដើម្បីបំពេញគោលការណ៍វិនិច្ឆ័យដោយផ្ទាល់តែប៉ុណ្ណោះ[25] ។

នៅក្នុងការជំនុំជម្រះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ភាគីត្រូវបានផ្តល់នូវឱកាសដើម្បីដាក់មធ្យោបាយតទល់ ឬការពារខ្លួនដែលខ្លួនមិនបានដាក់នៅក្នុងការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ។ ម៉្យាងទៀត ប្រសិនបើភាគីត្រូវបានអនុញ្ញាតអោយដាក់មធ្យោបាយតទល់ ឬការពារខ្លួនដោយគ្មានកម្រិតទេនោះ មានការបារម្ភថានឹងបណ្តាលអោយមានការយឺតយ៉ាវចំពោះនីតិវិធី ដោយសារភាគីមិនខិតខំប្រឹងប្រែងធ្វើការទាញហេតុផលនៅក្នុងការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ទេ ដោយមើលស្រាលចំពោះនីតិវិធីនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ តែបែរជាយកចិត្តទុកដាក់ជាខ្លាំងចំពោះការជំនុំជម្រះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍វិញ ។

ហេតុដូច្នេះ នៅក្នុងការជំនុំជម្រះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ប្រសិនបើភាគីដាក់មធ្យោបាយតទល់ ឬការពារខ្លួនដោយមានការយឺតយ៉ាវមិនត្រូវនឹងពេលសមរម្យទៅតាមដំណើរការនៃនីតិវិធីដោយចេតនា ឬដោយកំហុសដ៏ធ្ងន់ធ្ងរ មធ្យោបាយនោះអាចត្រូវបានលើកចោល[26] ។ ក្នុងករណីនេះ មិនមែនតែដំណើរការនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នៃការជំនុំជម្រះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទេ គឺដំណើរការនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ក៏ត្រូវយកមកពិចារណាដើម្បីវិនិច្ឆ័យពីភាពមិនត្រឹមត្រូវនឹងពេលសមរម្យដែរ ។

២) ការចេញដីកានៃការជំនុំជម្រះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

បន្ទាប់ពីបានវិនិច្ឆ័យលើបណ្តឹងរួចរាល់ហើយ តុលាការត្រូវចេញដីកានៃការជំនុំជម្រះលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដូចជា សាលដីកាលើកចោលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ សាលដីកាច្រានចោលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ និង សាលដីកាទទួលស្គាល់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលនឹងបកស្រាយខាងក្រោមនេះ ។

២.១. សាលដីកាលើកចោលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

ជាគោលការណ៍ ការវិនិច្ឆ័យទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ថាត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ឬអត់នោះត្រូវតែមានការបើកការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់[27] ប៉ុន្តែចំពោះបណ្តឹងដែលមិនអាចកែតម្រូវចំណុចខ្វះខាតបានដូចជាករណីដែលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះបានប្តឹងនៅក្រោយពេលដែលបានកំណត់អោយប្តឹងឧទ្ធរណ៍ជាដើម ទោះជាមានការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ក៏ដោយ ក៏វាមិនអាចបានផលប្រយោជន៍អ្វីឡើយ ។ ហេតុដូច្នេះ ក្នុងករណីនេះតុលាការអាចលើកចោលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដោយ

[25] មាត្រា ១៨៥ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[26] មាត្រា ២៧៣ និងមាត្រា ៩៤ នៃក្រមដដែល

[27] មាត្រា ១១៤ នៃក្រមដដែល

សាលដីកា ដោយមិនឆ្លងកាត់តាមការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ទេ ។ តែចំពោះសិទ្ធិពិនិត្យពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ និងការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ គឺត្រូវលើកពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ចោលដោយដីកាសម្រេចរបស់តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍[28] ។

២.២. សាលដីកាច្រានចោលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

នៅពេលដែលតុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍យល់ឃើញថា សាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ មានភាពត្រឹមត្រូវ ទោះបីជាសំអាងហេតុនៃសាលក្រមនោះមិនត្រឹមត្រូវក៏តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវច្រានចោលនូវបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះដែរ ព្រោះគ្មានមូលហេតុក្នុងការធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ចំពោះសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ទេ [29] ។

បើទំហំនៃអាជ្ញាអស់ជំនុំមានត្រឹមតែទំហំដែលបានវិនិច្ឆ័យនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់ចំពោះការទាមទារដែលបានសុំដោយពាក្យបណ្តឹង ឬពាក្យបណ្តឹងតប អានុភាពនៃអាជ្ញាអស់ជំនុំនេះមិនអាចមានទៅលើសេចក្តីវិនិច្ឆ័យក្នុងសំអាងហេតុនៃសាលក្រមនោះទេ[30] ។ ហេតុដូច្នេះតុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មិនចាំបាច់ធ្វើសាលដីកាដែលរក្សាទុកសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់នៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ដោយគ្រាន់តែប្តូរនូវមូលហេតុឡើយ ។ ដូចនេះហើយ តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍អាចច្រានចោលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បាន ។ ក្នុងករណីដែលអានុភាពនៃអាជ្ញាអស់ជំនុំនេះមានទៅលើសេចក្តីវិនិច្ឆ័យក្នុងសំអាងហេតុនៃសាលក្រម តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវប្រកាសសាលដីកាដែលមានសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់ដូចនឹងសាលក្រមដើមដោយប្តូរនូវសំអាងហេតុ ។

ចំពោះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំវិញ តាមមាត្រា ២៧០ កថាខណ្ឌទី ៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦ ប្រសិនបើគ្មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវទេ ក៏តុលាការត្រូវច្រានចោលពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំនោះដែរ ។

ប្រសិនបើសាលដីកាច្រានចោលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ចូលជាស្ថាពរ សាលក្រមដើមក៏ត្រូវចូលជាស្ថាពរដែរ ។ ក្នុងករណីនេះប្រសិនបើសាលក្រមដើមជាសាលក្រមបង្គាប់ឲ្យផ្តល់តាវកាលិក សាលក្រមដើមក្លាយទៅជាលិខិតអនុវត្ត នេះបើតាមមាត្រា ៣៥០ កថាខណ្ឌទី ២ ចំណុច ក នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦ ។

[28] មាត្រា ២៦៦ និង មាត្រា ២៦៧ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[29] មាត្រា ២៧៧ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមដដែល

[30] មាត្រា ២៧៧ កថាខណ្ឌទី ២ និងមាត្រា ១៩៤ នៃក្រមដដែល

២.៣. សាលដីកាទទួលស្គាល់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

នៅក្នុងករណីដែលការប្តឹងឧបាស្រ័យចំពោះសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ ហើយសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ មិនត្រឹមត្រូវ ឬប្រសិនបើនីតិវិធីនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ខុសច្បាប់ធ្ងន់ធ្ងរ ហើយតុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មិនអាចយកនីតិវិធីនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ នោះមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការវិនិច្ឆ័យបានទេ តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវទទួលស្គាល់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ហើយត្រូវលុបចោលសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ នោះ[31] ។ ការលុបចោលនូវសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ មានន័យថា តុលាការមិនឆ្លើយតបទៅនឹងបណ្តឹងដែលបានប្តឹង តុលាការត្រូវចាត់វិធានការសមរម្យដូចតទៅ ៖

២.៣.១. ការលុបចោល និង ការជំនុំជម្រះដោយខ្លួនឯង

ដោយសារការជំនុំជម្រះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍គឺជាការវិនិច្ឆ័យលើអង្គហេតុ ជាគោលការណ៍ប្រសិនបើតុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍លុបចោលសាលក្រមរបស់សាលាដំបូង តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះត្រូវវិនិច្ឆ័យទៅលើបណ្តឹងនោះជំនួសសាលាដំបូង[32] ។

- ក្នុងករណីនេះសេចក្តីបញ្ចប់នៃសាលដីកាមាន ២ យ៉ាងគឺ៖

ទី១-ការលុបចោលសាលក្រមដើម និង ច្រានចោលការទាមទាររបស់ដើមចោទ

ទី២-កែប្រែ ឬផ្លាស់ប្តូរសាលក្រមដើម ដោយបញ្ចូលគ្នានូវការលុបចោល និង ការវិនិច្ឆ័យដោយខ្លួនឯង ។

២.៣.២. ការលុបចោល និងការបញ្ជូនត្រឡប់នៅវិញ

ក្នុងករណីដែលទទួលស្គាល់លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ហើយលុបចោលនូវសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ នោះ ការប្តឹងរបស់ដើមចោទនឹងត្រឡប់ទៅស្ថានភាពដែលគ្មានការឆ្លើយតបវិញ ។ ហេតុនេះនៅក្រោមប្រព័ន្ធបន្តការវិនិច្ឆ័យ ជាគោលការណ៍តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវធ្វើការជំនុំជម្រះដោយខ្លួនឯងទៅលើការទាមទារនោះថាតើត្រឹមត្រូវ ឬអត់ ។ ប៉ុន្តែនៅក្នុងករណីដែលសាលក្រមរបស់តុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ លើកចោលបណ្តឹងដោយខ្វះលក្ខខណ្ឌនៃបណ្តឹង នោះអាចមានករណីដែលតុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ បានវិនិច្ឆ័យទៅលើអង្គហេតុពុំបានគ្រប់គ្រាន់ទេ ហេតុដូចនេះដើម្បីរក្សាផលប្រយោជន៍របស់ភាគីនៅដំណាក់កាលវិនិច្ឆ័យ ពោលគឺ

[31] មាត្រា ២៧៩ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[32] មាត្រា ២៧៩ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមដដែល

ដើម្បីធានាទៅលើឱកាសដែលអាចធ្វើនីតិវិធីបាន ២ ដង ក្នុងការវិនិច្ឆ័យរឿងពិត ទម្រាំទៅដល់ការវិនិច្ឆ័យនៅតុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ។ ជាគោលការណ៍ តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បញ្ជូនត្រឡប់ទៅតុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ វិញ (សាលាដំបូង) ហើយធ្វើនីតិវិធីនោះសាជាថ្មីឡើងវិញ ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលការវិនិច្ឆ័យទៅលើអង្គហេតុនោះគ្រប់គ្រាន់ហើយ ឬក្នុងករណីដែលគូភាគីពុំមានវិវាទអំពីទំនាក់ទំនងនៃអង្គហេតុទេ តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ពុំចាំបាច់បញ្ជូនត្រឡប់ទៅវិញឡើយ ។

ចំពោះសាលដីកាបញ្ជូនរឿងក្តីត្រលប់ទៅវិញអាចប្តឹងសាទុក្ខបាន ។ នៅពេលដែលសាលដីកាបញ្ជូនរឿងក្តីត្រឡប់ទៅវិញចូលជាស្ថាពរ រឿងក្តីនោះនឹងត្រូវផ្ទេរទៅតុលាការដើម (តុលាការជំនុំជម្រះលើកទី១) បន្ទាប់មកសាលាដំបូងនឹងត្រូវបន្តនីតិវិធីនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ដែលបានធ្វើពីមុនមក ។ នីតិវិធីនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ដែលបានធ្វើពីមុនមកនៅតែមានអានុភាព លើកលែងតែនីតិវិធីនោះត្រូវបានយល់ឃើញថាផ្ទុយនឹងច្បាប់នៅក្នុងសំអាងហេតុ ដែលនាំអោយមានការលុបចោលសាលក្រមដើម (ក្នុងសាលដីកា)[33] ។

២.៣.៣. ការលុបចោល និងផ្ទេររឿងក្តី

ក្នុងករណីដែលបានលុបចោលនូវសាលក្រមរបស់សាលាដំបូង ដោយមូលហេតុខុសសមត្ថកិច្ចផ្តាច់មុខរបស់តុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវផ្ទេររឿងក្តីនោះទៅតុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ចវិញ ដោយមិនចាំបាច់បញ្ជូនរឿងក្តីនោះត្រឡប់ទៅតុលាការដែលបានចេញសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ទេ[34] ។ ទោះបីជាខុសសមត្ថកិច្ចផ្តាច់មុខក៏ដោយក៏រឿងនេះ មិនអាចក្លាយទៅជាមូលហេតុនៃការលុបចោលសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ដែរ ។

២.៤. វិសាលភាពនៃការលុបចោល និង ការផ្លាស់ប្តូរ

តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍អាចលុបចោល ឬផ្លាស់ប្តូរនូវសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ បានត្រឹមតែកម្រិតនៃឧបាស្រ័យដោយបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ឬបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំរបស់ភាគីតែប៉ុណ្ណោះ[35] ។ នេះគឺជាការតំណាងចំពោះគោលការណ៍នៃសិទ្ធិចាត់ចែងរបស់ភាគី ដែលមាត្រា ១៨២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦ បានកំណត់ថា តុលាការត្រូវចេញសាលក្រមតែចំពោះ

---

[33] មាត្រា ២៨០ កថាខណ្ឌទី ៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[34] មាត្រា ២៨១ នៃក្រមដដែល

[35] មាត្រា ២៧៨ នៃក្រមដដែល

ការទាមទាររបស់ភាគីនោះទេ គឺមិនអាច ចេញសាលក្រមចំពោះចំណុចដែលភាគីពុំបានសុំឡើយ ក៏ប៉ុន្តែតុលាការត្រូវសម្រេចសេចក្តីអំពីករណីយកិច្ចទទួលបន្ទុកប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ទោះបីជាគ្មានពាក្យសុំរបស់ភាគីក៏ដោយ ។ ហេតុនេះហើយ ចំពោះភាគីដែលមិនមានប្តឹងឧបាស្រ័យទេ ទោះបីជាសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ មិនត្រឹមត្រូវ ក៏ដោយ ក៏មិនអាចផ្លាស់ប្តូរនូវការវិនិច្ឆ័យបានដែរ ហើយក៏មិនអាចចេញសាលដីកាដែលផ្តល់នូវផលប្រយោជន៍ជាងសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ឲ្យហួសពីទំហំនៃបណ្តឹងឧបាស្រ័យបានដែរ (គោលការណ៍នៃការហាមការផ្លាស់ប្តូរដោយផ្តល់ផលប្រយោជន៍) ។

ជាឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើចុងចម្លើយដែលចាញ់ក្តីចំពោះបណ្តឹងដើម និងបណ្តឹងតបបានប្តឹងឧទ្ធរណ៍ចំពោះតែសាលក្រមនៃបណ្តឹងតបតែប៉ុណ្ណោះ ទោះបីជាតុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍យល់ឃើញថា សាលក្រមនៃបណ្តឹងដើមមិនត្រឹមត្រូវក៏ដោយ ក៏តុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មិនអាចវិនិច្ឆ័យអំពីសាលក្រមនៃបណ្តឹងដើមបានឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើមិនមានបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ភាគីម្ខាងទៀត ឬមិនមានបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំពីភាគីម្ខាងទៀតទេ ជាគោលការណ៍ ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មិនអាចទទួលនូវសាលដីកាដែលខាតបង់ប្រយោជន៍ជាងអ្វីដែលបានសម្រេចនៅក្នុងសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ទេ បើយ៉ាងច្រើនបំផុត បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះគ្រាន់តែបានច្រានចោលប៉ុណ្ណោះទេ (គោលការណ៍នៃការហាមការផ្លាស់ប្តូរដោយខូចខាតផលប្រយោជន៍) ។ ទោះបីជាមានបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាប់បន្សំក៏ដោយ ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍អាចរួចផុតពីការផ្លាស់ប្តូរដោយខូចខាតប្រយោជន៍បានដោយដកពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍[36] ។

គោលការណ៍នៃការហាមការផ្លាស់ប្តូរដោយផ្តល់ផលប្រយោជន៍ និងគោលការណ៍នៃការហាមការផ្លាស់ប្តូរដោយខូចខាតប្រយោជន៍ត្រូវអនុវត្តចំពោះតែទំហំដែលតុលាការត្រូវបានចងដោយពាក្យសុំរបស់ភាគីប៉ុណ្ណោះ[37] ។ ហេតុដូចនេះ ការសម្រេចសេចក្តីអំពីបន្ទុកនៃប្រាក់ប្រដាប់ក្តីជាដើម ដែលអាចធ្វើដោយឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់តុលាការមិនត្រូវទទួលឥទ្ធិពលពីពាក្យសុំរបស់ភាគីឡើយ ។

ផ្នែកទី ២៖ បណ្តឹងសាទុក្ខ

បណ្តឹងសាទុក្ខ គឺជាបណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការកំពូល ដែលទាមទារអោយវិនិច្ឆ័យអំពីភាពត្រឹមត្រូវ ឬមិនត្រឹមត្រូវចំពោះការអនុវត្តច្បាប់នៃសាលក្រម ឬសាលដីកាចុងក្រោយ ។ មាត្រា

[36] មាត្រា ២៧០ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមដដែល

[37] មាត្រា ១៨២ កថាខណ្ឌទី ១ និងកថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមដដែល

២៨៣ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦ បានកំណត់ថា បណ្ដឹងសាទុក្ខ អាចធ្វើបានចំពោះសាលដីកាចុងក្រោយនៃការជំនុំជម្រះបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ។ ក៏ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលមានការព្រមព្រៀងស្ដីពីការប្ដឹងសាទុក្ខផ្លោះទៅតុលាការកំពូល និងក្នុងករណីដែលសាលាឧទ្ធរណ៍ជាតុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ អាចប្ដឹងសាទុក្ខដោយផ្ទាល់បានចំពោះសាលក្រម ឬសាលដីកានៃតុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១[38] ។

គោលដៅនៃការជំនុំជម្រះបណ្ដឹងសាទុក្ខ គឺការពារភាគីដែលទទួលរងនូវការខូចខាតប្រយោជន៍ពីការជំនុំជម្រះដែលមិនត្រឹមត្រូវ ។ លើសពីនេះទៅទៀត ការជំនុំជម្រះបណ្ដឹងសាទុក្ខក៏មានគោលដៅធ្វើអោយមានការឯកភាពចំពោះការបកស្រាយច្បាប់ ដោយធ្វើការវិនិច្ឆ័យចំពោះសាលដីកាចុងក្រោយដែលចេញដោយតុលាការនៃបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ជាអាទិ៍ ។

ការជំនុំជម្រះបណ្ដឹងសាទុក្ខ គឺជាការវិនិច្ឆ័យលើអង្គច្បាប់ ប៉ុន្តែមានលក្ខណៈរួមគ្នាជាច្រើននឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ។ ហេតុនេះហើយ មាត្រា ៣៨៦ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦ បានកំណត់ថា បញ្ញត្តិស្ដីពីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ និងនីតិវិធីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរចំពោះបណ្ដឹងសាទុក្ខ និងនីតិវិធីនៃការជំនុំជម្រះបណ្ដឹងសាទុក្ខ លើកលែងតែករណីដែលមានបញ្ញត្តិពិសេស ។

កថាខណ្ឌទី ១៖ ការធ្វើបណ្ដឹងសាទុក្ខ

នៅក្នុងកថាខណ្ឌស្ដីពីការធ្វើបណ្ដឹងសាទុក្ខនេះ នឹងធ្វើការបកស្រាយអំពី នីតិវិធីនៃបណ្ដឹងសាទុក្ខ និង លក្ខខណ្ឌនៃបណ្ដឹងសាទុក្ខ ។

១) នីតិវិធីបណ្ដឹងសាទុក្ខ

ដើម្បីប្ដឹងសាទុក្ខ ភាគីត្រូវដាក់ពាក្យបណ្ដឹងសាទុក្ខទៅតុលាការដើម ។ តុលាការដើមត្រូវផ្ញើឲ្យបានឆាប់រហ័សនូវពាក្យបណ្ដឹងសាទុក្ខ និង សំណុំរឿងទៅតុលាការនៃបណ្ដឹងសាទុក្ខ [39] ។ តុលាការនៃបណ្ដឹងសាទុក្ខដែលបានទទួលពាក្យបណ្ដឹងសាទុក្ខ ត្រូវពិនិត្យពាក្យបណ្ដឹងសាទុក្ខ ហើយប្រសិនបើពាក្យបណ្ដឹងនោះមានចំណុចខ្វះខាត តុលាការត្រូវលើកចោលពាក្យបណ្ដឹងសាទុក្ខនោះដោយដីកាសម្រេច[40] ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើពិនិត្យទៅឃើញថាពាក្យបណ្ដឹងនោះត្រឹមត្រូវហើយ មាត្រា ២៨៨ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦ កំណត់ឱ្យតុលាការនៃបណ្ដឹងសាទុក្ខបញ្ជូនលិខិតទទួលពាក្យបណ្ដឹងសាទុក្ខទៅដើមបណ្ដឹងសាទុក្ខ និងចុងចម្លើយបណ្ដឹងសាទុក្ខ ។ ប្រសិនបើមាន

[38] មាត្រា ២៨៣ កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[39] មាត្រា ២៨៧ នៃក្រមដដែល

[40] មាត្រា ២៨៦ និងមាត្រា ២៦៦ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ចំណុចខ្វះខាតនៅក្នុងពាក្យបណ្តឹងសាទុក្ខ ឬលិខិតបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុនៃបណ្តឹង តុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវបង្គាប់អោយធ្វើការកែតម្រូវ ដោយកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យ ។ តាមមាត្រា ២៩១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦ ក្នុងករណីដែលដើមបណ្តឹងសាទុក្ខមិនបានកែតម្រូវចំណុចខ្វះខាតក្នុងអំឡុងពេលនោះ តុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវលើកចោលបណ្តឹងសាទុក្ខដោយដីកាសម្រេច ។

ជាគោលការណ៍ អំឡុងពេលដែលអាចធ្វើបណ្តឹងសាទុក្ខបានគឺ ១ ខែ ដោយគិតពីថ្ងៃដែលបានទទួលនូវការបញ្ជូននៃលិខិតសាលក្រម ឬសាលដីកាដើម ដូចអំឡុងពេលសម្រាប់ប្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែរ[41] ។ ប្រសិនបើបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវបានដាក់ អានុភាពបង្អាក់នូវការចូលជាស្ថាពរ និងអានុភាពនៃការផ្ទេរសមត្ថកិច្ចជម្រះក្តីត្រូវកើតឡើងចំពោះសាលដីកាដើម ឬសាលក្រមដើម ។ ក្នុងចំណោមសាលដីកាដើម ឬសាលក្រមដើម ទោះបីជាមានផ្នែកណាមួយដែលគ្មានឧបាស្រ័យក៏ដោយ ក៏ផ្នែកនោះមិនត្រូវចូលជាស្ថាពរដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ មាត្រា ២៩៨ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦ បានកំណត់ថា តុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខអាចប្រកាសអោយអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ចំពោះផ្នែកដែលគ្មានឧបាស្រ័យតាមពាក្យសុំដោយដីកាសម្រេចបាន ។ ម្យ៉ាងទៀតចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ក៏អាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងសាទុក្ខបន្ទាប់បន្សំបានដែរ[42] ។

ដើមបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវដាក់លិខិតបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុនៃបណ្តឹងសាទុក្ខជូនទៅតុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខក្នុងអំឡុងពេល ៣០ ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីបានទទួលការបញ្ជូននូវលិខិតទទួលពាក្យបណ្តឹងសាទុក្ខ ប្រសិនបើខ្លួនមិនបានសរសេរអំពីមូលហេតុនោះនៅក្នុងពាក្យបណ្តឹងសាទុក្ខទេ ។ ក្នុងករណីដែលប្តឹងសាទុក្ខដោយយកមូលហេតុថា ផ្ទុយនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ច្បាប់ ឬបទដ្ឋានគតិយុត្ត ដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើសាលក្រម ឬសាលដីកាដើម ដើមបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវសរសេរនូវបញ្ញត្តិនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ច្បាប់ ឬបទដ្ឋានគតិយុត្តនោះ ព្រមទាំងហេតុដែលមានភាពផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនោះក្នុងពាក្យបណ្តឹងសាទុក្ខ ឬលិខិតបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុនៃបណ្តឹងសាទុក្ខ ។ ហើយបើប្តឹងសាទុក្ខ ដោយសារមាន "មូលហេតុដាច់ខាតនៃបណ្តឹងសាទុក្ខ" ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ២៨៥ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីដែលនឹងបកស្រាយនៅចំណុច ៣ ខាងក្រោម ដើមបណ្តឹងត្រូវសរសេរនូវបញ្ញត្តិច្បាប់និងអង្គហេតុដែលត្រូវនឹងមូលហេតុដាច់ខាតនោះ[43] ។

[41] មាត្រា ២៨៦ និងមាត្រា ២៦៤ នៃក្រមដដែល

[42] មាត្រា ២៨៦ និងមាត្រា ២៧០ នៃក្រមដដែល

[43] មាត្រា ២៨៩ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

២) លក្ខខណ្ឌនៃបណ្ដឹងសាទុក្ខ

តាមកំណត់មាត្រា ២៨៤ នៃសេចក្ដីពីន្យលក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ទំព័រ ២៦១ បណ្ដឹងសាទុក្ខត្រូវមានលក្ខខណ្ឌស្របច្បាប់មួយចំនួនដូចជា ៖

១. សេចក្ដីសម្រេចដើមមានលក្ខណៈអាចប្ដឹងសាទុក្ខបាន (មិនអាចប្ដឹងសាទុក្ខចំពោះសាលក្រមរបៀប ឬចំពោះដីកាសម្រេចដែលចេញនៅមុនពេលចេញសាលដីកា (សាលក្រម) សម្រេចអង្គសេចក្ដី ដោយឯករាជ្យដាច់តែឯងបានទេ ។ ប្រសិនបើមានការខកខានក្នុងការសម្រេចសេចក្ដីនូវការទាមទារ ណាមួយ តុលាការត្រូវចេញសាលដីកា (សាលក្រម) បន្ថែមទៀត គេមិនអាចប្ដឹងសាទុក្ខបានទេ) ។

២. មានការដាក់ពាក្យបណ្ដឹងសាទុក្ខទៅតុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច ។

៣. ពាក្យបណ្ដឹងសាទុក្ខ និងលិខិតបញ្ជាក់ពីមូលហេតុនៃបណ្ដឹងសាទុក្ខ ត្រូវបានធ្វើទៅតាមទម្រង់ស្របច្បាប់ ហើយត្រូវបានដាក់ក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ទៅតុលាការនៃបណ្ដឹងសាទុក្ខ ។

៤. មានសុពលភាពទៅលើការដាក់ និងការបញ្ជូនពាក្យបណ្ដឹង ជាអាទិ៍ ។

៥. ដើមបណ្ដឹងសាទុក្ខមានសេចក្ដីឧបាស្រ័យចំពោះការសម្រេចសេចក្ដីរបស់តុលាការដើម ។

៦. ដើមបណ្ដឹងសាទុក្ខមិនបានបោះបង់ចោលនូវសិទ្ធិប្ដឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន ឬមិនបានព្រមព្រៀងមិនប្ដឹងសាទុក្ខ ។

៧. មិនបានធ្វើបណ្ដឹងសាទុក្ខត្រួតគ្នា ។

៨. មិនបានបំពានសិទ្ធិប្ដឹងសាទុក្ខ ។

៩. មានលក្ខខណ្ឌនៃបណ្ដឹងត្រឹមត្រូវ ។

៣) មូលហេតុនៃបណ្ដឹងសាទុក្ខ

មូលហេតុសម្រាប់ប្ដឹងសាទុក្ខត្រូវបានកំណត់ច្បាស់លាស់ ហេតុនេះភាគីមិនអាចធ្វើបណ្ដឹងសាទុក្ខបានដោយគ្រាន់តែលើកមូលហេតុនៃការខាតប្រយោជន៍របស់ខ្លួននៅក្នុងសាលដីកាដើមទេ ។ មូលហេតុដែលអាចលើកយកមកប្ដឹងសាទុក្ខបានមានតែពីរយ៉ាងតែប៉ុណ្ណោះគឺ មូលហេតុទូទៅ និងមូលហេតុដាច់ខាត ។

មូលហេតុទូទៅដែលអាចលើកយកមកធ្វើបណ្តឹងសាទុក្ខបានគឺ ភាពផ្ទុយនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ច្បាប់ ឬបទដ្ឋានគតិយុត្តដែលមានឥទ្ធិពលលើសាលដីកា ឬសាលក្រម [44]។ ក្នុងករណីដែលមានមូលហេតុនេះមែន តុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវលើកចោលនូវសាលដីកាដើម ឬសាលក្រមដើម ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើគ្មានមូលហេតុទូទៅទេ តុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវច្រានចោលបណ្តឹងសាទុក្ខនោះ ។ ដូចនេះ អត្ថិភាពនៃមូលហេតុដើម្បីប្តឹងសាទុក្ខ មិនមែនជាលក្ខខណ្ឌស្របច្បាប់ដើម្បីដាក់បណ្តឹងសាទុក្ខទេ តែវាជាមូលហេតុនៃការបដិសេធចោលនូវសាលដីកាដើម ។

សម្រាប់មូលហេតុដាច់ខាត ប្រសិនបើមានការធ្វើផ្ទុយនឹងនីតិវិធីសំខាន់ៗ ភាគីមិនចាំបាច់ធ្វើការបញ្ជាក់ថា ភាពផ្ទុយនឹងនីតិវិធីនេះមានឥទ្ធិពលទៅលើសាលដីកា ឬសាលក្រមទេ ។ មូលហេតុដាច់ខាតនៃការធ្វើបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវបានកំណត់ច្បាស់លាស់ដូចតទៅ៖

១. តុលាការដែលចេញសាលដីកា ឬសាលក្រម មិនត្រូវបានចាត់តាំងដោយស្របទៅតាមច្បាប់ ។

២. ចៅក្រមដែលច្បាប់មិនអនុញ្ញាតឱ្យចូលរួមក្នុងការចេញសាលដីកា ឬសាលក្រម តែបានចូលរួម ។

៣. ភាពផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិស្តីពីសមត្ថកិច្ចផ្តាច់មុខរបស់តុលាការ ។

៤. ការខ្វះសិទ្ធិតំណាងដែលកំណត់ដោយច្បាប់ សិទ្ធិតំណាងដោយអាណត្តិ ឬការប្រគល់សិទ្ធិចាំបាច់សម្រាប់អ្នកតំណាងដើម្បីធ្វើសកម្មភាពបណ្តឹង ។

៥. ភាពផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិស្តីពីការបើកការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ជាសាធារណៈ ។

៦. សាលដីកា ឬសាលក្រម គ្មានសំអាងហេតុ ឬមានសំអាងហេតុតែផ្ទុយគ្នា[45] ។

កថាខណ្ឌទី ២៖ នីតិវិធីនៃការជំនុំជម្រះលើបណ្តឹងសាទុក្ខ និងការចេញសាលដីកា

ក្រោយពីតុលាការឧទ្ធរណ៍ចេញសាលដីការួចលើបណ្តឹងរបស់ភាគី បើភាគីនៅតែមិនយល់ស្របលើសេចក្តីសម្រេចនោះ ភាគីអាចធ្វើការប្តឹងមកតុលាការកំពូលដែលជាតុលាការចុងក្រោយនៃការជំនុំជម្រះក្តី ។ ហើយនីតិវិធីនៃការជំនុំជម្រះលើបណ្តឹងសាទុក្ខ និងការចេញសាលដីកា នឹងធ្វើការបកស្រាយនៅចំណុចខាងក្រោម ។

[44] មាត្រា ២៨៤ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[45] មាត្រា ២៨៥ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមដដែល

១) នីតិវិធីជម្រះនៃបណ្តឹងសាទុក្ខ

- ការលើកចោលបណ្តឹងសាទុក្ខដោយដីកាសម្រេច

តុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវលើកចោលបណ្តឹងសាទុក្ខដោយដីកាសម្រេច ប្រសិនបើបណ្តឹងសាទុក្ខនោះមានបញ្ហាដូចដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ២៩០ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ដូចជាបណ្តឹងសាទុក្ខនោះមិនស្របច្បាប់ ហើយមិនអាចកែតម្រូវបាន ឬប្រសិនបើលិខិតបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុនៃបណ្តឹងសាទុក្ខមិនត្រូវបានដាក់ទៅតុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខ ឬ មូលហេតុនៃបណ្តឹងមិនត្រឹមត្រូវ ។ ក្នុងករណីដែលតុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខមិនបានចេញសាលដីកាសម្រេចលើកចោលបណ្តឹងសាទុក្ខទេ ជាគោលការណ៍តុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវបញ្ជូនឯកសារចម្លងនៃលិខិតបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុនៃបណ្តឹងសាទុក្ខទៅចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ហើយត្រូវផ្តល់ឱកាសឲ្យចុងចម្លើយសាទុក្ខដាក់ឯកសារត្រៀម[46] ។ មាត្រា ២៩៥ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦ បានបញ្ជាក់ថា តុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវវិនិច្ឆ័យអំពីភាពត្រឹមត្រូវ ឬមិនត្រឹមត្រូវនៃសាលដីកាដើម ឬសាលក្រមដើមត្រឹមតែកម្រិតនៃឧបាស្រ័យតែប៉ុណ្ណោះ ដោយផ្អែកលើមូលហេតុនៃបណ្តឹងសាទុក្ខដែលត្រូវបានដាក់ដោយស្របនឹងច្បាប់ ។

- ការច្រានចោលបណ្តឹងសាទុក្ខដោយសាលដីកា

នៅក្នុងការជំនុំជម្រះទៅលើអង្គសេចក្តី តុលាការត្រូវពិនិត្យមើលទៅលើឯកសារជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរដែលមានដូចជា លិខិតពាក្យបណ្តឹង លិខិតបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុនៃបណ្តឹងសាទុក្ខ ឯកសារត្រៀមដំបូងដែលចុងបណ្តឹងសាទុក្ខបានដាក់ និងឯកសារផ្សេងៗទៀត ។ ដោយផ្អែកលើឯកសារទាំងអស់នោះ ប្រសិនបើតុលាការយល់ឃើញថាគ្មានមូលហេតុប្តឹងសាទុក្ខទេ តុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខអាចចេញសាលដីកាច្រានចោលនូវបណ្តឹងសាទុក្ខនោះ ដោយមិនចាំបាច់ឆ្លងកាត់តាមការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់បាន ។ ទោះជាក្នុងករណីដែលបានធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ក៏ដោយ ប្រសិនបើពិនិត្យទៅឃើញថា ពុំមានមូលហេតុសម្រាប់ធ្វើបណ្តឹងសាទុក្ខទេ តុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវច្រានចោលបណ្តឹងសាទុក្ខនោះ[47] ។

ចំណែកឯការទទួលស្គាល់ថា មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវសម្រាប់ការធ្វើបណ្តឹងសាទុក្ខ តុលាការត្រូវបដិសេធចោលនូវសាលក្រម ឬសាលដីកាដើម[48] ។ ការបដិសេធចោល មានន័យថា តុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើអង្គច្បាប់លុបចោលនូវសាលដីកាដើម ឬសាលក្រមដើម ។ ដូចនេះតុលាការនៃ

---

46 មាត្រា ២៩២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

47 មាត្រា ២៨៦ និងមាត្រា ២៧៧ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

48 មាត្រា ២៩៩ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមដដែល

បណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ នៅពេលដែលបដិសេដចោលនូវសាលដីកាដើម ឬសាលក្រមដើម ។

២) ការបដិសេដចោលដោយបញ្ជូនទៅតុលាការដើមវិញ

ជាគោលការណ៍ ក្រោយការបដិសេដចោលនូវសាលក្រម ឬសាលដីកាដើម តុលាការពុំពិនិត្យ និងទទួលស្គាល់សាជាថ្មីទៅលើអង្គហេតុនៃរឿងក្តីទេ ដូច្នេះហើយករណីនេះ ខុសពីករណីនៃការលុបចោលនូវសាលក្រមដោយតុលាការនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ តុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវបញ្ជូនរឿងក្តីទៅតុលាការដើមវិញ ។ ជាបឋម ក្នុងករណីដែលមិនបានធ្វើការទទួលស្គាល់អង្គហេតុសាជាថ្មី មិនអាចធ្វើការជំនុំជម្រះជំនួសសាលក្រមដើម ឬសាលដីកាដើមទេ តុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវបញ្ជូនរឿងក្តីនោះទៅតុលាការដើមវិញ ឬក្នុងករណីដែលយល់ឃើញថា ការបញ្ជូនត្រឡប់នោះមិនសមស្របទេ ដោយសារមានការកម្រិតនៃកថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ២៩៩ ថាមិនអនុញ្ញាតឱ្យចៅក្រមដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសាលក្រមដើម ឬសាលដីកាដើម ចូលរួមជំនុំជម្រះរឿងក្តីនោះម្តងទៀតទេ ដែលត្រូវផ្ទេររឿងក្តីនោះទៅតុលាការផ្សេងដែលមានថ្នាក់ស្មើគ្នា ។ ឧទាហរណ៍ តុលាការជំនុំជម្រះលើកទី ១ មិនមានសមាសភាពចៅក្រមផ្សេងទៀតដែលមិនទាន់បានជម្រះលើបណ្តឹងនោះ ដូចនេះត្រូវបញ្ជូនទៅតុលាការផ្សេងទៀតដែលមានថ្នាក់ស្មើគ្នាក្នុងការជម្រះវិញម្តង ។ តុលាការដែលបានទទួលនូវការបញ្ជូនត្រឡប់មកវិញ ឬដែលបានទទួលការផ្ទេរនោះ ត្រូវធ្វើការជំនុំជម្រះដោយធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់សាជាថ្មីម្តងទៀត[49] ។ ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នោះ ជាសារធាតុ គឺជាការបើកឡើងវិញ និងបន្តនូវការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ដែលត្រូវបានធ្វើពីមុនមក ។ ប៉ុន្តែចៅក្រមដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសាលដីកាដើម ឬសាលក្រមដើម មិនអាចចូលរួមក្នុងការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នេះទេ ។ ហេតុដូចនេះភាគីត្រូវធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីលទ្ធផលនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ដែលបានធ្វើពីមុនមក[50] ។

ក្នុងករណីនេះ សេចក្តីវិនិច្ឆ័យទៅលើអង្គច្បាប់ និងអង្គហេតុដែលតុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខយកជាមូលហេតុនៃការបដិសេដចោល មានចំណងទៅលើតុលាការដែលបានទទួលការបញ្ជូន ឬការផ្ទេរ[51] ។ នេះគឺដោយសារតែ បើតុលាការដើមនៅតែធ្វើការវិនិច្ឆ័យដូចមុន ឬនៅតែធ្វើការចាត់ចែងដូចមុនដដែល ទោះជាតុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខបានបញ្ជូនត្រឡប់ទៅវិញប៉ុន្មានដងក៏ដោយ ក៏រឿងក្តីនោះ

[49] មាត្រា ២៩៩ កថាខណ្ឌទី ២ វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃក្រមដដែល
[50] មាត្រា ១៨៥ កថាខណ្ឌទី ២ និងអនុវត្តផងដែរនូវមាត្រា ២៧២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[51] មាត្រា ២៩៩ កថាខណ្ឌទី ២ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃក្រមដដែល

មិនអាចដោះស្រាយចប់បានឡើយ ។ សេចក្ដីវិនិច្ឆ័យលើអង្គហេតុដែលមានអានុភាពចងត្រូវបានកម្រិតតែសេចក្ដីវិនិច្ឆ័យអំពីអង្គហេតុដែលតុលាការនៃបណ្ដឹងសាទុក្ខអាចវិនិច្ឆ័យបានដូចជាអង្គហេតុដែលទាក់ទងនឹងចំណុចដែលតុលាការត្រូវស្រាវជ្រាវដោយឆន្ទានុសិទ្ធិប៉ុណ្ណោះ ។ អានុភាពចងនៃសេចក្ដីវិនិច្ឆ័យលើអង្គច្បាប់មានន័យថា តុលាការដែលបានទទួលការបញ្ជូន ឬការផ្ទេរនោះមិនអាចធ្វើសេចក្ដីវិនិច្ឆ័យអំពីចំណុចពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គច្បាប់ដែលសេចក្ដីវិនិច្ឆ័យអំពីចំណុចអង្គច្បាប់ក្នុងសាលដីកាដើម ឬសាលក្រមដើមនោះ បានក្លាយទៅជាមូលហេតុនៃការបដិសេធចោល ។ ហេតុនេះអានុភាពនេះតម្រូវអោយតុលាការដែលបានទទួលការបញ្ជូន ឬការផ្ទេរជៀសវាងធ្វើការវិនិច្ឆ័យអំពីចំណុចអង្គច្បាប់នោះ តែមិនហាមឃាត់អោយតុលាការនោះចេញសាលដីកា ឬសាលក្រម ដែលមានសេចក្ដីសន្និដ្ឋានដូចគ្នានឹងសាលដីកា ឬសាលក្រមមុន ដោយយកការបកស្រាយផ្សេងនូវអង្គច្បាប់ទេ ។

ដើម្បីធានានូវអានុភាពចងការវិនិច្ឆ័យនោះបាន ចៅក្រមណាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសាលដីកាដើម ឬសាលក្រមដើមដែលត្រូវបានបដិសេធចោល មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតអោយចូលរួមក្នុងការសម្រេចសេចក្ដីក្រោយនោះបានទេ[52] ។ ដើម្បីកុំអោយមានឧបសគ្គជាក់ស្ដែងដោយសារការកម្រិតនេះ ច្បាប់អនុញ្ញាតអោយផ្ទេររឿងក្ដីជំនួសការបញ្ជូនត្រលប់វិញ ។

៣) ការបដិសេធចោល ហើយធ្វើការវិនិច្ឆ័យដោយខ្លួនឯង

តុលាការនៃបណ្ដឹងសាទុក្ខដែលបានបដិសេធចោលនូវសាលដីកាដើម (ឬសាលក្រមដើមក្នុងករណីដែលមានការព្រមព្រៀងផ្លោះទៅបណ្ដឹងសាទុក្ខ ជាតទៅពន្យល់តែករណីដែលមានបណ្ដឹងសាទុក្ខចំពោះសាលដីការបស់តុលាការនៃបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប៉ុណ្ណោះ) អាចធ្វើការវិនិច្ឆ័យដោយខ្លួនឯងជំនួសសាលដីកាដើមនោះបានក្នុងករណីដែលអាចចេញសាលដីកាជំនួសសាលដីកានោះបានដោយផ្អែកលើអង្គហេតុដែលបានកំណត់ជាស្ថាពរនៅក្នុងសាលដីកាដើម[53] ។ សាលដីកាដែលជំនួសសាលដីកាដើម គឺជាចម្លើយចំពោះពាក្យបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ហេតុនេះមានករណីខ្លះដែលមិនឆ្លើយផ្ទាល់ចំពោះបណ្ដឹងនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ដែរ ។ ករណីដែលតុលាការនៃបណ្ដឹងសាទុក្ខវិនិច្ឆ័យដោយខ្លួនឯង និងចេញសាលដីកាជំនួសសាលដីកាដើមមានករណីដូចតទៅ៖

១. ជាដំបូង មានករណីដែលតុលាការនៃបណ្ដឹងសាទុក្ខទទួលស្គាល់បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ និងលុបចោលសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ហើយបញ្ជូនរឿងក្ដីត្រឡប់ទៅតុលាការនៃការ

---

[52] មាត្រា ២៩៩ កថាខណ្ឌទី ៣ នៃក្រមដដែល

[53] មាត្រា ៣០០ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ជំនុំជម្រះលើកទី ១ ឬផ្ទេររឿងក្តីទៅតុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ។ ក្នុងចំណោមករណីនេះ មាន ២ ករណីទៀតគឺ៖

ក. ករណីដែលសាលដីកាដើមដែលត្រូវបានបដិសេធចោល រក្សាសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ដែលច្រានចោលការទាមទារ ឬរក្សាសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ដែលផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិស្តីពីសមត្ថកិច្ចផ្តាច់មុខ ។

ខ. ករណីដែលគួរតែឲ្យវិនិច្ឆ័យឡើងវិញពីការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ដោយសារការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ពីមុននោះមិនគ្រប់គ្រាន់ ។

២. ក្រៅពីករណីខាងលើ មានករណីដែលតុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខលើកចោល ឬច្រានចោលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ឬករណីដែលទទួលស្គាល់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ និងចេញសាលដីកាផ្ទាល់ចំពោះបណ្តឹង (លើកចោលបណ្តឹង ច្រានចោលការទាមទារ ឬទទួលស្គាល់ការទាមទារ) ។

ក្នុងករណីដែលតុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខបានបដិសេធចោលសាលដីកាដើម ដោយហេតុថា សាលដីកាដើមនោះមានកំហុសនៅក្នុងការអនុវត្ត ឬបកស្រាយច្បាប់ ឬបទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេងទៀត ចំពោះអង្គហេតុដែលត្រូវបានកំណត់ជាស្ថាពរ ហើយប្រសិនបើអាចសម្រេចសេចក្តីអំពីអង្គហេតុចំពោះរឿងក្តីនោះបាន ដោយកែតម្រូវការអនុវត្ត ឬបកស្រាយច្បាប់ ឬបទដ្ឋានគតិយុត្តនោះឲ្យបានត្រឹមត្រូវ៖

- បើយល់ឃើញថា សាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ត្រឹមត្រូវ តុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខនឹងច្រានចោលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ចំពោះសាលក្រមនោះ ។
- បើយល់ឃើញថា សាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ មិនត្រឹមត្រូវ តុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខនឹងលុបចោលសាលក្រមនោះ ហើយសម្រេចដោយខ្លួនឯងថា ទទួលស្គាល់ ឬច្រានចោលការទាមទារ[54] ។

ម្យ៉ាងទៀតក្នុងករណីដែលតុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខបដិសេធសាលដីកាដើម ដោយហេតុថា រឿងក្តីនោះមិនស្ថិតនៅក្រោមសិទ្ធិជម្រះក្តីរបស់តុលាការ [55] ប្រសិនបើសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ លើកចោលបណ្តឹង តុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវច្រានចោលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ហើយប្រសិនបើតុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ បានចេញសាលក្រមសម្រេចអង្គសេចក្តីវិញ តុលាការនៃបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវលុបចោលសាលក្រមនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ នោះនិងត្រូវលើកចោលបណ្តឹងដោយខ្លួនឯង ។

[54] មាត្រា ៣០០ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[55] មាត្រា ៣០០ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមដដែល

ផ្នែកទី ៣៖ បណ្តឹងជំទាស់

បណ្តឹងជំទាស់ គឺជាប្រព័ន្ធនៃបណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ ដែលអាចធ្វើឡើងចំពោះដីកាសម្រេចដែលជាសេចក្តីសម្រេច ។ នីតិវិធីនៃបណ្តឹងជំទាស់មានលក្ខណៈងាយស្រួល និងឆាប់រហ័ស បើប្រៀបធៀបជាមួយនឹងការធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ឬបណ្តឹងសាទុក្ខ ហើយត្រូវបញ្ចប់ដោយដីកាសម្រេច ។ ដូចនេះយើងឃើញថា បណ្តឹងជំទាស់ខុសពីការតវ៉ាដែលជាឧបាស្រ័យចំពោះដីកាសម្រេចទៅតុលាការសាមី ។

កថាខណ្ឌទី ១៖ ដំណើរការនៃបណ្តឹងជំទាស់

ដើម្បីប្តឹងជំទាស់ ភាគីត្រូវដាក់បណ្តឹងជាមុនសិន ដែលត្រូវឆ្លងកាត់នូវដំណើរការនៃបណ្តឹងជំទាស់ដូចជា ការធ្វើបណ្តឹងជំទាស់ និង នីតិវិធីនៃការជម្រះក្តីលើបណ្តឹងជំទាស់ ដែលនឹងធ្វើការរៀបរាប់ដូចខាងក្រោមនេះ ។

១) ការធ្វើបណ្តឹងជំទាស់

ផលប្រយោជន៍ក្នុងការប្តឹងជំទាស់ត្រូវបានទទួលស្គាល់ចំពោះភាគី ឬតតិយជនដែលបាត់បង់នូវផលប្រយោជន៍ដោយសារដីកាសម្រេចដើម ។ បណ្តឹងជំទាស់ត្រូវធ្វើក្នុងអំឡុងពេល ១ សប្តាហ៍ ដោយគិតចាប់ពីថ្ងៃដែលបានទទួលដំណឹងអំពីដីកាសម្រេច ។ ក្នុងអំឡុងពេលនេះមិនអាចពន្យារពេលបានទេ [56] ។ ដើម្បីធ្វើបណ្តឹងជំទាស់ ភាគីត្រូវដាក់ពាក្យបណ្តឹងជំទាស់ទៅតុលាការដើម ។ នៅក្នុងពាក្យបណ្តឹងជំទាស់ គួរតែចុះអំពីមូលហេតុច្បាស់លាស់នៃការសុំលុបចោល ឬការផ្លាស់ប្តូរដីកាសម្រេចដើម ក៏ប៉ុន្តែប្រសិនបើមិនសរសេរអំពីមូលហេតុទាំងនោះក៏បណ្តឹងជំទាស់នៅតែមានសុពលភាពដែរ ។ ក្នុងករណីដែលពាក្យបណ្តឹងជំទាស់មិនបានសរសេរនូវមូលហេតុនោះទេ ដើមបណ្តឹងជំទាស់គប្បីដាក់លិខិតបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុនៃបណ្តឹងទាស់នោះទៅតុលាការនៃបណ្តឹងជំទាស់ក្នុងអំឡុងពេល ២ សប្តាហ៍ គិតចាប់ពីពេលដែលបានដាក់នូវពាក្យបណ្តឹងជំទាស់នោះ[57] ។ ពេលដែលបានទទួលនូវពាក្យបណ្តឹងជំទាស់ហើយ តុលាការនៃបណ្តឹងជំទាស់ត្រូវពិនិត្យពាក្យបណ្តឹងជំទាស់នោះ ហើយប្រសិនបើមានចំណុចណាមិនស្របនឹងទម្រង់ ត្រូវបង្គាប់ឲ្យដើមបណ្តឹងជំទាស់ធ្វើការកែតម្រូវ ។ ក៏ប៉ុន្តែបើភាគីនោះមិនធ្វើការកែតម្រូវទៅតាមការបង្គាប់របស់តុលាការទេ មាត្រា ៣០៤ កថាខណ្ឌទី ១

[56] មាត្រា ៣០៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[57] មាត្រា ៣០១ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមដដែល

និងមាត្រា ២៦៦ កថាខណ្ឌទី ១ និងទី ២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦ កំណត់ឱ្យតុលាការត្រូវលើកចោលបណ្ដឹងជំទាស់នោះដោយដីកាសម្រេច ។

២) នីតិវិធីនៃការជម្រះក្ដីលើបណ្ដឹងជំទាស់

នីតិវិធីនៃការជំនុំជម្រះលើបណ្ដឹងជំទាស់ត្រូវបញ្ចប់ដោយដីកាសម្រេច ដូចនេះតុលាការអាចសម្រេចដោយឆន្ទានុសិទ្ធិបានថាតើត្រូវការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ឬទេ[58] ។ ក្នុងករណីដែលមិនបានធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ទេ មាត្រា ៣០៦ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦ អនុញ្ញាតឱ្យតុលាការនៃបណ្ដឹងជំទាស់អាចសួរម្ចាស់បណ្ដឹងជំទាស់ ឬបុគ្គលផ្សេងទៀតដែលមានទំនាក់ទំនងផលប្រយោជន៍នឹងបណ្ដឹងជំទាស់នោះបាន ។ ក្នុងការជំនុំជម្រះបណ្ដឹងជំទាស់ ភាគីអាចដាក់អង្គហេតុថ្មី និងភស្តុតាងថ្មី ដូចជាការជំនុំជម្រះបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ដែរ ។ តាមមាត្រា ២៥៩ កថាខណ្ឌទី ៣ នៃក្រមដដែល បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា សេចក្ដីសម្រេចចុងក្រោយនៃការជំនុំជម្រះបណ្ដឹងជំទាស់ គឺជាដីកាសម្រេច ហើយខ្លឹមសារនៃដីកាសម្រេចនោះ ត្រូវអនុលោមទៅតាមសាលដីកាចុងក្រោយនៃការជំនុំជម្រះនៃបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ។ ក៏ប៉ុន្តែចំពោះបណ្ដឹងជំទាស់ចំពោះដីកាសម្រេចដែលសាលាឧទ្ធរណ៍បានធ្វើក្នុងនាមជាតុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ការវិនិច្ឆ័យនិងខ្លឹមសារនៃសេចក្ដីសម្រេចចុងក្រោយត្រូវអនុលោមទៅតាមករណីនៃការជំនុំជម្រះបណ្ដឹងសាទុក្ខដែលជាការវិនិច្ឆ័យលើអង្គច្បាប់[59] ។

កថាខណ្ឌទី ២៖ ប្រភេទដីកាសម្រេចដែលអាចប្ដឹងជំទាស់បាន

មាត្រា ២៥៩ កថាខណ្ឌទី ២ បានចែងថា "បណ្ដឹងជំទាស់អាចធ្វើឡើងបាន លុះត្រាតែមានបញ្ញត្តិក្នុងច្បាប់" ។ ជាទូទៅដីកាសម្រេច ទាំងឡាយណាដែលធ្វើឡើងដោយតុលាការអំពីចំណុចដែលបានក្លាយទៅជាបញ្ហាក្នុងដំណើរការនៃនីតិវិធីរហូតចេញសាលក្រម ឬសាលដីកាចុងក្រោយត្រូវទទួលការវិនិច្ឆ័យរបស់តុលាការជាន់ខ្ពស់ជាមួយសាលក្រម ឬសាលដីកាចុងក្រោយ ដោយបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ឬបណ្ដឹងសាទុក្ខ[60] ។ ក៏ប៉ុន្តែបើសិនជាគ្រប់បញ្ហាទាំងអស់ដែលទាក់ទងនឹងដំណើរការនីតិវិធីឬដែលកើតឡើងដោយនីតិវិធីនៃការជំនុំជម្រះសុទ្ធតែដាក់ឲ្យតុលាការជាន់ខ្ពស់សម្រេចដែរនោះនឹងធ្វើឱ្យរឹតតែមានភាពស្មុគស្មាញទៅវិញ ហើយអាចធ្វើឲ្យមានភាពយឺតយ៉ាវក្នុងការជំនុំជម្រះរឿង

[58] មាត្រា ៣០៦ កថាខណ្ឌទី ១ និងមាត្រា ១១៤ កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[59] មាត្រា ៣០៤ នៃក្រមដដែល

[60] មាត្រា ២៦២ នៃក្រមដដែល

ក្តីនោះ ។ ដូច្នេះជាការល្អ ប្រសិនបើឲ្យបញ្ហាដែលមិនសូវពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គសេចក្តីនៃរឿងក្តី ហើយត្រូវការសម្រេចឲ្យឆាប់ ដោះស្រាយបានដោយនីតិវិធីសង្ខេបដែលធ្វើឡើងដាច់ដោយឡែក ។ ម្យ៉ាងទៀតក្នុងករណីដែលបញ្ចប់នីតិវិធីដោយដីកាសម្រេច (ដូចជា ការសម្រេចលើកចោលពាក្យបណ្តឹង មាត្រា ៧៨ កថាខណ្ឌទី ២) ឬក្នុងករណីដែល តុលាការចេញដីកាសម្រេចចំពោះតតិយជនក្រៅពីភាគី (ដូចជាដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យតតិយជនផ្តល់ឯកសារ មាត្រា ១៥២ កថាខណ្ឌទី ៣) វាចាំបាច់ដែលត្រូវបើកផ្លូវឲ្យតតិយជននោះ ដែលចង់ធ្វើឧបាស្រ័យចំពោះដីកាសម្រេច អាចធ្វើឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់បាន ។

ដីកាសម្រេចដែលអាចប្តឹងជំទាស់បានមាន ៣ ប្រភេទដូចខាងក្រោម ៖

ក. ដីកាសម្រេចបដិសេធ

- ដីកាសម្រេចឲ្យលុបចោលដីកាសម្រេចជួយសង្គ្រោះលើពាក្យបណ្តឹង (មាត្រា ៧០ កថាខណ្ឌទី ៤ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចលុបចោលប្រាតិភោគ (មាត្រា ៧៣ កថាខណ្ឌទី ៥ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចលើកបណ្តឹងចោល (បណ្តឹងទាស់[61] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍[62]) (មាត្រា ៧៨ កថាខណ្ឌទី ៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចលើកចោលពាក្យសុំឲ្យរក្សាការពារភស្តុតាង (មាត្រា ១៦៨ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចលើកចោលពាក្យសុំទទួលបន្តនីតិវិធីនៃបណ្តឹង (មាត្រា ១៧៥ កថាខណ្ឌទី ៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចលើកចោលបណ្តឹងទាមទារឱ្យជំនុំជម្រះសាជាថ្មី និងច្រានចោលការទាមទារឲ្យជំនុំជម្រះសាជាថ្មី (មាត្រា ៣១៤ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចលើកចោលនូវពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន (មាត្រា ៣២៦ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចលុបចោលនូវការរឹបអូស (មាត្រា ៣៨១ កថាខណ្ឌទី ៤ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។

---

[61] មាត្រា ២៥៩ កថាខណ្ឌទី ៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[62] មាត្រា ២៦៦ កថាខណ្ឌទី ៣ នៃក្រមដដែល

- ដីកាសម្រេចលើកចោលពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុ (មាត្រា ៥១៩ កថាខណ្ឌទី ៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចលើកចោលការទាមទារអោយចែកចំណែក (មាត្រា ៥០៩ កថាខណ្ឌទី ៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចលុបចោលដីកាសម្រេចអនុញ្ញាត ឬមិនអនុញ្ញាតឲ្យលក់ (មាត្រា ៥៧៦ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចរបស់តុលាការអនុវត្ត ដែលលុបចោលនីតិវិធីនៃការអនុវត្តដោយបង្ខំ (មាត្រា ៣៥៥ កថាខណ្ឌទី ១ ចំណុច ក នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចរបស់សាលាដំបូង ដែលលើកចោលពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះការចែងរបស់អាជ្ញាសាលា ដែលលុបចោលនីតិវិធីនៃការអនុវត្តដោយបង្ខំ (មាត្រា ៣៥៥ កថាខណ្ឌទី ១ ចំណុច គ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។

ខ. ដីកាសម្រេចអនុញ្ញាត មិនអនុញ្ញាត និងបញ្ជា

- ដីកាសម្រេចនូវការអនុញ្ញាត ឬមិនអនុញ្ញាតឲ្យចូលអន្តរាគមន៍ (មាត្រា ៥៥ កថាខណ្ឌ ទី ៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យដាក់ប្រាតិភោគ (មាត្រា៦៧ កថាខណ្ឌទី ៥ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចឱ្យជួយសង្គ្រោះលើពាក្យបណ្ដឹង (មាត្រា ៧០ កថាខណ្ឌទី ៤ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យនាំខ្លួនសាក្សី និងដីកាសម្រេចពិន័យសាក្សីជាសាច់ប្រាក់ដោយមិនចូលតាមដីកាកោះ (មាត្រា ១៣២ កថាខណ្ឌទី ៤ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចពិន័យភាគីដែលបន្លំសេចក្ដីថ្លែងការណ៍ (មាត្រា ១៤០ កថាខណ្ឌទី ៤ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យផ្ដល់ឯកសារ (មាត្រា១៥២ កថាខណ្ឌទី៣ នៃក្រមនីតិវិធី រដ្ឋប្បវេណី)។
- ដីកាសម្រេចឲ្យតតិយជនបង់ប្រាក់ពិន័យដោយមិនគោរពដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យផ្ដល់ឯកសារ (មាត្រា ១៥៤ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចរបស់សាលាដំបូង ដែលបង្គាប់ឲ្យអាជ្ញាសាលាលុបចោលនីតិវិធីនៃការអនុវត្តដោយបង្ខំ (មាត្រា ៣៥៥ កថាខណ្ឌទី ១ ចំណុច ខ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យរឹបអូស (មាត្រា ៣៨១ កថាខណ្ឌទី ៤ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។

- ដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យប្រគល់ចលនវត្ថុដែលត្រូវរឹបអូស (មាត្រា ៣៩០ កថាខណ្ឌទី ៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យអាជ្ញាសាលាលក់សិទ្ធិលើបំណុល (មាត្រា ៤១៣ កថាខណ្ឌទី ៤ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចអនុញ្ញាត ឬមិនអនុញ្ញាតឲ្យលក់ (មាត្រា ៤៧៥ នៃក្រមនិតិវិធី រដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចឲ្យប្រគល់នាវា (មាត្រា ៤៨៣ កថាខណ្ឌទី ៤ នៃក្រមនីតិវិធី រដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យយកវត្ថុបញ្ចាំមកសងផ្ទាល់ (មាត្រា ៥០៤ កថាខណ្ឌទី ៦ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។

គ. ដីកាសម្រេចផ្សេងៗ

- ដីកាសម្រេចផ្ទេរសិទ្ធិ និងដីកាសម្រេចលើបណ្ដឹង (មាត្រា ២១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចសេចក្ដីថា ការដកហូត ឬបណ្ដឹងជិតចិត្តពុំត្រឹមត្រូវ (មាត្រា ៣០ កថាខណ្ឌទី ៦ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចអំពីពាក្យសុំឲ្យតុលាការបង្គាប់ឲ្យដើមចោទដាក់ប្រាតិភោគលើប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីដោយដើមចោទគ្មានទីលំនៅច្បាស់លាស់ ឬពិតប្រាកដ (មាត្រា៦៧ កថាខណ្ឌទី ៦ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចដែលសម្រេចថា បណ្ដឹងផាត់ចោលគ្មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ (មាត្រា ១៩៥ កថាខណ្ឌទី ៥ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចកែតម្រូវសាលក្រម (មាត្រា ១៩២ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។
- ដីកាសម្រេចចាប់ផ្ដើមជំនុំជម្រះសាជាថ្មី (មាត្រា ៣១៥ នៃក្រមនីតិវីធីរដ្ឋប្បវេណី) ។

កថាខណ្ឌទី ៣៖ វិសាលភាពនៃបណ្ដឹងជំទាស់

ក្នុងកថាខណ្ឌនេះនឹងធ្វើការបកស្រាយអំពីចំណុច ការប្ដឹងជំទាស់ចំពោះដីកាសម្រេចនៃសាលាឧទ្ធរណ៍ និង ការប្ដឹងជំទាស់ចំពោះដីកាសម្រេចរបស់ចៅក្រមទទួលបញ្ហា ឬការប្រគល់សិទ្ធិ ។

១) ការប្ដឹងជំទាស់ចំពោះដីកាសម្រេចនៃសាលាឧទ្ធរណ៍

បើទោះបីជាការប្ដឹងជំទាស់អាចធ្វើឡើងតាមការកំណត់បញ្ញត្តិច្បាប់ក៏ដោយ ក៏ប៉ុន្តែចំពោះដីកាសម្រេចចុងក្រោយនៃការជំនុំជម្រះបណ្ដឹងជំទាស់ ដែលតុលាការនៃបណ្ដឹងជំទាស់ចេញគឺមិនអាចប្ដឹងជំទាស់ទៀតបានទេ ។ ការអនុវត្តបែបនេះគឺដើម្បីសម្រាលនូវបន្ទុករបស់តុលាការកំពូល ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលមានបណ្ដឹងជំទាស់ចំពោះដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យផ្ដល់ឯកសារដែល

បានចេញដោយសាលាដំបូងក្នុងនាមជាតុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១[63] ភាគីមិនអាចប្ដឹងជំទាស់ចំពោះដីកាសម្រេចចុងក្រោយអំពីបណ្ដឹងជំទាស់របស់សាលាឧទ្ធរណ៍ដែលជាតុលាការនៃបណ្ដឹងជំទាស់នោះទៅតុលាការកំពូលថែមទៀតបានឡើយ ។

ផ្ទុយទៅវិញ ចំពោះដីកាសម្រេចដែលសាលាឧទ្ធរណ៍បានធ្វើឡើងក្នុងនាមជាតុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ អាចប្ដឹងជំទាស់ទៅតុលាការកំពូលបាន បើមានបញ្ញត្តិច្បាប់អនុញ្ញាតឲ្យប្ដឹងជំទាស់ចំពោះដីកាសម្រេចនោះ ។ បណ្ដឹងជំទាស់នេះ គឺជាបណ្ដឹងជំទាស់ទៅតុលាការកំពូលដែលជាតុលាការវិនិច្ឆ័យទៅលើអង្គច្បាប់ ហើយនីតិវិធីនៃការប្ដឹងជំទាស់ទៅតុលាការកំពូលក្នុងករណីនេះគឺស្រដៀងគ្នាទៅនឹងការអនុវត្តចំពោះបណ្ដឹងសាទុក្ខចំពោះសាលដីកាចុងក្រោយរបស់សាលាឧទ្ធរណ៍ដែលចេញក្នុងនាមជាតុលាការជំនុំជម្រះលើកទី ១ ។ ដោយហេតុនេះ បញ្ញត្តិស្ដីពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ និង នីតិវិធីទាក់ទងទៅនឹងការជំនុំជម្រះបណ្ដឹងសាទុក្ខនោះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាចំពោះបណ្ដឹងជំទាស់លើដីកាសម្រេចដែលសាលាឧទ្ធរណ៍បានចេញក្នុងនាមជាតុលាការនៃការជំនុំជម្រះលើកទី ១ និងនីតិវិធីដែលទាក់ទងនឹងបណ្ដឹងជំទាស់ទាំងនោះ លើកលែងតែករណីដែលបញ្ញត្តិនោះមានភាពផ្ទុយនឹងលក្ខណៈនៃបណ្ដឹង ឬនីតិវិធីនោះ[64] ។ ហេតុដូច្នេះ នៅក្នុងករណីនេះ បណ្ដឹងជំទាស់អាចធ្វើទៅបានដោយយកមូលហេតុនៃភាពផ្ទុយនឹងច្បាប់ ឬបទដ្ឋានគតិយុត្តដែលមានឥទ្ធិពលលើដីកាសម្រេចដើម ។

ម៉្យាងវិញទៀត មានករណីខ្លះដែលសាលាឧទ្ធរណ៍ចេញដីកាសម្រេចក្នុងនាមជាតុលាការនៃការជំនុំជម្រះបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ។ ក្នុងករណីនេះ ភាគីមិនអាចប្ដឹងជំទាស់ចំពោះដីកាសម្រេចរបស់សាលាឧទ្ធរណ៍ទេ បើពុំមានបញ្ញតិច្បាប់អនុញ្ញាតឱ្យប្ដឹងជំទាស់[65] ។

២) ការប្ដឹងជំទាស់ចំពោះដីកាសម្រេចរបស់ចៅក្រមទទួលបញ្ជា ឬការប្រគល់សិទ្ធិ

ចំពោះដីកាសម្រេចរបស់ចៅក្រមទទួលបញ្ជា ឬចៅក្រមទទួលបន្ទុក (ឧទាហរណ៍ ដីកាសម្រេចទៅលើការបដិសេធនូវការផ្ដល់ចម្លើយជាកសិណសាក្សី[66]) នេះគឺខុសគ្នានឹងដីកាសម្រេចរបស់តុលាការ ដោយនៅទីនេះគេតម្រូវអោយមានការគ្រប់គ្រងពិនិត្យដោយតុលាការដែលទទួលបណ្ដឹង ។ ហេតុនេះ បើភាគីមានសេចក្ដីតវ៉ា តុលាការដែលទទួលបណ្ដឹងត្រូវសម្រេចសេចក្ដីដោយដីកាសម្រេច ។

[63] មាត្រា ២៥៩ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ ២០០៦

[64] មាត្រា ៣០៤ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមដដែល

[65] មាត្រា ២៥៩ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[66] មាត្រា ១៣៥ នៃក្រមដដែល

ចំពោះដីកាសម្រេចរបស់ចៅក្រមទទួលបញ្ជា ឬចៅក្រមទទួលបន្ទុកដែលត្រូវបានជ្រើសតាំង ចំពោះរឿងក្ដីដែលសាលាឧទ្ធរណ៍ ឬតុលាការកំពូលកំពុងចាត់ការវិញ ក៏ដូចគ្នានឹងករណីដែលសាលាដំបូងជាតុលាការទទួលបណ្ដឹង ដែលភាគីអាចដាក់ពាក្យសុំប្ដឹងតវ៉ាទៅសាលាឧទ្ធរណ៍ ឬតុលាការកំពូល ដែលជាតុលាការទទួលបណ្ដឹង ។

ចំពោះការស្នើសុំប្ដឹងតវ៉ាដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៣០២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ប្រសិនបើដីកាសម្រេចនោះត្រូវបានធ្វើឡើងដោយតុលាការទទួលបណ្ដឹង នោះភាគីត្រូវធ្វើបណ្ដឹងជំទាស់ ហេតុនេះភាគីត្រូវធ្វើបណ្ដឹងតវ៉ា នៅក្នុងអំឡុងពេល ១ សប្ដាហ៍ក្រោយថ្ងៃទទួលដំណឹងអំពីដីកាសម្រេចដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៣០៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦ ។

ប្រសិនបើតុលាការទទួលបណ្ដឹងជាសាលាឧទ្ធរណ៍ ចំពោះតែករណីនៃកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៣០៤ (ការអនុវត្តដូចគ្នាតាមបញ្ញត្តិស្ដីពីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ឬបណ្ដឹងសាទុក្ខ) អាចប្ដឹងជំទាស់ចំពោះដីកាសម្រេចលើពាក្យសុំដែលមានចែងក្នុង កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៣០២ បាន តែប្រសិនបើតុលាការទទួល ពាក្យបណ្ដឹងជាតុលាការកំពូលវិញ មិនអាចប្ដឹងជំទាស់បានឡើយ ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ក្រោយពីបានសិក្សាបកស្រាយលើប្រធានបទស្តីពី បណ្តឹងឧបាស្រ័យ រួចមក ការស្រាវជ្រាវនេះផ្តោតលើបណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ ។ បណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់មាន ៣ ប្រភេទ ដែលភាគីអាចជ្រើសរើសស្របទៅតាមចំណាត់ការរបស់តុលាការ ។ ក្នុងនោះផងដែរ បណ្តឹងឧបាស្រ័យមាន បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ បណ្តឹងសាទុក្ខ និងបណ្តឹងជំទាស់ ។ ក្នុងចំណោមបណ្តឹងទាំងបីនេះ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ និងបណ្តឹងសាទុក្ខ ប្តឹងចំពោះសាលក្រម និងសាលដីកា រីឯបណ្តឹងជំទាស់វិញធ្វើឡើងចំពោះសាលដីកាសម្រេច ។

ជាទូទៅពេលដែលភាគីបានដាក់ពាក្យបណ្តឹងជំទាស់លើដីកាសម្រេច ឬដាក់ពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ និងបណ្តឹងសាទុក្ខ នោះអានុភាពនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹងឧបាស្រ័យនឹងកើតមានឡើង ។ អានុភាពនៃការដាក់បណ្តឹងឧបាស្រ័យមាន ៣ គឺអានុភាពបង្អាក់នូវការចូលជាស្ថាពរនៃសាលក្រម អានុភាពនៃការផ្ទេរការជម្រះក្តី និង ភាពអវិភាគនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ។

លើសពីនេះទៅទៀត នៅពេលដែលភាគីមិនពេញចិត្តលើសេចក្តីសម្រេចរបស់សាលាឧទ្ធរណ៍ ភាគីអាចប្តឹងឡើងទៅតុលាការកំពូលដែលជាតុលាការចុងក្រោយដើម្បីស្វែងរកយុត្តិធម៌ដល់គូភាគីដែលមិនសុខចិត្តលើសេចក្តីសម្រេចនោះ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅក្នុងរឿងរដ្ឋប្បវេណីដើម្បីសម្រាលបន្ទុកតុលាការកំពូល ភាគីមិនអាចប្តឹងជំទាស់ចំពោះដីកាសម្រេចលើបណ្តឹងជំទាស់ទៀតទេ ។

ដូច្នេះយើងឃើញថា បណ្តឹងឧបាស្រ័យពិតជាភាពស្មុគស្មាញនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីក្នុងរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណី និងធ្វើឱ្យអ្នកច្បាប់មានការលំបាកក្នុងការអនុវត្តអោយស្របទៅតាមនីតិវិធីដែលមានចែងក្នុងច្បាប់« ។

ទោះបីជាមានការខិតខំប្រឹងប្រែងអនុវត្តការវិនិច្ឆ័យស្វែងរកយុត្តិធម៌ជូនភាគីវិវាទក៏ដោយ មន្ត្រីស្ថាប័នតុលាការមួយចំនួននៅមិនទាន់អនុវត្តបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយតាមច្បាប់នីតិវិធីដែលបានកំណត់ ។ ពីព្រោះថា ពេលខ្លះដោយសារមានការមមាញឹកក្នុងការងារច្រើនពេក លោកក៏បានសម្រេចសេចក្តីដោយមិនបានគោរពគោលការណ៍នីតិវិធីពេញលេញឡើយ ឬក៏លោកធ្លាប់មានបទពិសោធន៍ក្នុងការងារច្រើនពេក ក៏សម្រេចធ្វើតាមអ្វីៗដែលលោកធ្លាប់តែអនុវត្ត ដោយមិនគិតពីនីតិវិធីចាំបាច់ឡើយ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ការស្រាវជ្រាវនេះសូមជូនជាអនុសាសន៍ដល់មន្ត្រីតុលាការ លោកគួរតែប្រតិបត្តិការងារផ្សំនឹងបទពិសោធន៍ ព្រមទាំងកុំឃ្លាតឆ្ងាយពីច្បាប់នីតិវិធីដែលបានកំណត់ផ្លូវសំរាប់ប្រតិបត្តិក្នុងវិស័យតុលាការ ។

ឯកសារយោង

- រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ ១៩៩៣ ។
- ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីដែលព្រះមហាក្សត្រឡាយព្រះហស្តលេខាប្រកាសឱ្យប្រើនៅថ្ងៃទី០៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៦ ។
- សេចក្តីពន្យល់អំពីក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ភាគ ១: នីតិវិធីបណ្តឹង រៀបចំដោយ ក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា ។
- សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី រៀបចំដោយ ក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី និងគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ។
- វចនានុក្រមខ្មែរ បោះពុម្ពដោយវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិតលើកទី ៥ នៅឆ្នាំ ១៩៦៧ របស់សម្តេចពោធិញាណ **ជួន ណាត** ។

ឧបសម្ព័ន្ធ

ទម្រង់ពាក្យបណ្តឹង

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ពាក្យបណ្តឹង

ដើមចោទ ៖ លោក .... ជាតិ...... កើតឆ្នាំ .... មានអាស័យដ្ឋានស្ថិតនៅ ផ្ទះលេខ .... ផ្លូវលេខ .... សង្កាត់............ ខណ្ឌ........... ខេត្ត/រាជធានី .... ។

សហចុងចម្លើយ ៖ ១- ឈ្មោះ .... ភេទ..... ជាតិ...... កើតឆ្នាំ......... មានទីលំនៅ ភូមិ/ក្រុម........ ឃុំ/សង្កាត់............ ស្រុក/ខណ្ឌ................ខេត្ត/រាជធានី .... ។

២- ឈ្មោះ .... ភេទ...... ជាតិ..... កើតឆ្នាំ ....មានទីលំនៅ ភូមិ/ក្រុម............. ឃុំ/សង្កាត់............ ស្រុក/ខណ្ឌ............... ខេត្ត/រាជធានី ....។

សូមគោរពជូន

លោកប្រធានសាលាដំបូង......................

កម្មវត្ថុ ៖ ស្នើសុំឲ្យសាលាដំបូង...................ចេញសាលក្រមដែលមានខ្លឹមសារដូចខាងក្រោម ៖

១- រំលាយចោលកិច្ចព្រមព្រៀងផ្តល់ប្រាក់កម្ចីចុះថ្ងៃទី.... ខែ..... ឆ្នាំ.......... ។

២- បង្គាប់ឲ្យសហចុងចម្លើយ ៖

ក. សងប្រាក់ដើមចំនួន .... (..................................) និងការប្រាក់ចំនួន ..... % ក្នុងមួយខែគិតចាប់ពីថ្ងៃទី...... ខែ....... ឆ្នាំ........ រហូតដល់សងគ្រប់ចំនួន ។

២. សងថ្លៃខូចខាតពេលវេលា ជំងឺចិត្ត និងថ្លៃសេវាមេធាវីចំនួន...............................
(...................) ។

៣. ប្រាក់ពន្ធតុលាការ ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីតុលាការ ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីតុលាការក្រៅពីពន្ធ និងពន្ធតុលាការផ្សេងៗទៀតជាបន្ទុករបស់ភាគីសហចុងចម្លើយ ។

៤. សុំអនុវត្តសាលក្រមបណ្ដោះអាសន្ន ។

យោង ៖ - ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

- កិច្ចព្រមព្រៀងផ្ដល់ប្រាក់កម្ចីចុះថ្ងៃទី.... ខែ..... ឆ្នាំ......... ។

តបតាមកម្មវត្ថុ និងយោងខាងលើ ខ្ញុំបាទសូមជម្រាបជូន **លោកប្រធាន** មេត្តាជ្រាបថា៖ កាលពីថ្ងៃទី..... ខែ...... ឆ្នាំ.......... ឈ្មោះ .... និងឈ្មោះ .... បានមកខ្ចីប្រាក់ខ្ញុំបាទចំនួន .... (.......................................) ក្នុងអត្រាការប្រាក់ចំនួន ..... % ក្នុងមួយខែ ដោយសន្យាខ្ចីចំនួន ....ខែ ។ គិតចាប់ពីថ្ងៃខ្ចីប្រាក់រហូតមកដល់ពេលនេះឈ្មោះខាងលើពុំដែលបានបង់ការប្រាក់ និងពុំបានសងប្រាក់ដើមមកឲ្យខ្ញុំបាទវិញនោះ បើគិតពីពេលកំណត់ត្រូវសងមកដល់ពេលនេះគឺមានរយៈពេល....................................... ទោះបីជាខ្ញុំបាទទាមទារឲ្យសងយ៉ាងណាក៏ដោយក៏ពួកគេនៅតែគេចវេសពុំព្រមសងនោះទេ ។ ទង្វើខាងលើនេះគឺជាការបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើកាតព្វកិច្ចនៃកិច្ចព្រមព្រៀងខ្ចីប្រាក់ និងធ្វើឲ្យខ្ញុំបាទទទួលការខូចខាតយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ។

អាស្រ័យហេតុដូចបានជម្រាបជូនខាងលើ សូម **លោកប្រធាន** មេត្តាសម្រេចតាមការស្នើសុំដូចមានចែងក្នុងកម្មវត្ថុខាងលើដោយក្ដីអនុគ្រោះ ។

សូម **លោកប្រធាន** មេត្តាទទួលនូវការគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុតអំពីខ្ញុំបាទ ។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី.....ខែ...... ឆ្នាំ.........

ស្នាមមេដៃស្ដាំ

....

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

ខ្ញុំមេធាវី .... ជាមេធាវីតំណាងដោយអាណត្តិឲ្យឈ្មោះ................និង ឈ្មោះ .... នៅក្នុងសំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណីលេខ ....ចុះថ្ងៃទី ....ខែ .... ឆ្នាំ.............របស់ សាលាដំបូង.................................. ។

សូមគោរពជូន

លោកប្រធានសាលាដំបូង...............................

កម្មវត្ថុ ៖ ប្តឹងឧទ្ធរណ៍នឹងសាលក្រមលេខ .... ចុះថ្ងៃទី ..... ខែ .... ឆ្នាំ............របស់ សាលាដំបូង .... ។

យោង ៖
- ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។
- សំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណីលេខ.................................... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ............ ឆ្នាំ............របស់ សាលាដំបូង .... ។
- សាលក្រមលេខ .... ចុះថ្ងៃទី .... ខែ............ ឆ្នាំ............របស់ សាលាដំបូង .... ។
- លិខិតតំណាងដោយអាណត្តិចុះថ្ងៃទី...... ខែ..... ឆ្នាំ.............. ។

តបតាមកម្មវត្ថុ និងយោងខាងលើ ខ្ញុំសូមជម្រាបជូន **លោកប្រធាន** មេត្តាជ្រាបថា ៖ កាលពីថ្ងៃទី.....ខែ........ឆ្នាំ........... សាលាដំបូង........................បានចេញសាលក្រមលេខ .... ដោយបានសម្រេចច្រានចោលការទាមទាររបស់កូនក្តីខ្ញុំចោលទាំងស្រុង ។ ការសម្រេចសេចក្តីនេះ គឺជាការសម្រេចដ៏អយុត្តិធម៌បំផុតសម្រាប់កូនក្តីខ្ញុំដែលជាជនរងគ្រោះ ។

អាស្រ័យហេតុដូចបានជម្រាបជូនខាងលើ សូម **លោកប្រធាន** មេត្តាទទួល និងចុះបញ្ជីបណ្ដឹង ឧទ្ធរណ៍តាមនីតិវិធីច្បាប់ដោយក្ដីអនុគ្រោះ ។

សូម **លោកប្រធាន** ទទួលនូវការគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុតអំពីខ្ញុំ ។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី........ខែ.........ឆ្នាំ........

ហត្ថលេខា និងឈ្មោះ

....

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ពាក្យបណ្តឹងសាទុក្ខ

ដើមបណ្តឹងសាទុក្ខ ៖ លោក .... ជាតិ.... កើតឆ្នាំ .... និងប្រពន្ធឈ្មោះ .... មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....។

ចុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ៖ - លោក.....................ហៅ .... ជាតិ....... មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....។

- លោក ....ហៅ .... ជាតិខ្មែរ អាយុ ៤៨ ឆ្នាំ ជាតិខ្មែរ មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន .... ។

- លោក .... ហៅ .... ជាតិ...... អាយុ ..... ឆ្នាំ មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ....។

សូមគោរពជូន

ឯកឧត្តមប្រធានសាលាឧទ្ធរណ៍

កម្មវត្ថុ ៖ ប្តឹងសាទុក្ខនឹងសាលដីកាលេខ .... ចុះថ្ងៃទី...... ខែ........ ឆ្នាំ............ របស់ .... ។

យោង ៖ - ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

- សំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណីលេខ..........ចុះថ្ងៃទី.....ខែ......ឆ្នាំ..........របស់សាលាឧទ្ធរណ៍
- សាលដីកាលេខ........... ចុះថ្ងៃទី..... ខែ...... ឆ្នាំ.......... របស់សាលាឧទ្ធរណ៍។

តបតាមកម្មវត្ថុ និងយោងខាងលើ យើងខ្ញុំសូមគោរពជម្រាបជូន **ឯកឧត្តមប្រធាន** មេត្តាជ្រាបថា កាលពីថ្ងៃទី......ខែ..... ឆ្នាំ.......... សាលាឧទ្ធរណ៍បានចេញសាលដីកាលេខ................ ដែលមានខ្លឹមសារដូចខាងក្រោម ៖

- ទទួលពាក្យបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍លេខ .... ចុះថ្ងៃទី...... ខែ........ ឆ្នាំ............ របស់មេធាវីឈ្មោះ .... អ្នកតំណាងដោយអាណាត្តិឲ្យសហចុងចម្លើយឈ្មោះ .... ឈ្មោះ .... និងឈ្មោះ .... ទុកជាត្រឹមត្រូវតាមទម្រង់ និងគតិច្បាប់។
- លុបចោលសាលក្រមរដ្ឋប្បវេណីលេខ .... ចុះថ្ងៃទី.... ខែ....... ឆ្នាំ........... របស់សាលាដំបូង.................ចោលជាអសារបង់ ។
- ច្រានពាក្យបណ្ដឹងរបស់ដើមចោទឈ្មោះ .... ចុះថ្ងៃទី..... ខែ....... ឆ្នាំ.......... ចោលជាអសារបង់ ។
- ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីជាបន្ទុករបស់ដើមចោទ ។

ការសម្រេចសេចក្ដីខាងលើនេះ គឺពិតជាបានផ្ដល់នូវភាពអយុត្តិធម៌ជាទីបំផុតដល់យើងខ្ញុំ ដែលជាជនរងគ្រោះដោយសារការរំលោភបំពានរបស់ភាគីចុងចម្លើយ ដែលយើងខ្ញុំពុំអាចទទួលយកបានទេ ។

អាស្រ័យហេតុដូចបានគោរពជម្រាបជូនខាងលើ សូម **ឯកឧត្តមប្រធាន** មេត្តាទទួលយកបណ្ដឹងសាទុក្ខ និងចាត់ការតាមនីតិវិធីច្បាប់ដោយក្ដីអនុគ្រោះ ។

សូម **ឯកឧត្តមប្រធាន** មេត្តាទទួលនូវការគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុតអំពីយើងខ្ញុំ ។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី.....ខែ...... ឆ្នាំ.........

ស្នាមមេដៃស្ដាំ

....

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ពាក្យបណ្តឹងជំទាស់

ខ្ញុំបាទឈ្មោះ..................កើតនៅឆ្នាំ.........ជនជាតិ...... សញ្ជាតិ....... មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន .... ។

សូមគោរពចូលមក

លោកប្រធានតុលាការដំបូង.....................

កម្មវត្ថុៈ ប្តឹងជំទាស់លើដីកាសម្រេចលេខ...........ចុះថ្ងៃទី.......ខែ.......ឆ្នាំ........របស់សាលាដំបូង .... ។

យោងៈ - មាត្រា..........នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

- ដីការសម្រេចលេខ............ចុះថ្ងៃទី.....ខែ....ឆ្នាំ..........។

តបតាមកម្មវត្ថុនិងយោងខាងលើ ខ្ញុំបាទសូមគោរពជូន **លោកប្រធាន** អោយបានជ្រាបថាៈ កាលពីថ្ងៃទី........ខែ........ឆ្នាំ............តុលាការឧទ្ធរណ៍បានចេញសេចក្តីសម្រេចលើសំណុំរឿងលេខ .... ចុះថ្ងៃទី.....ខែ........ឆ្នាំ.......... ។

ការសម្រេចសេចក្តីខាងលើនេះបានធ្វើអោយប៉ះពាល់ដល់ប្រយោជន៍ខ្ញុំបាទយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ និងផ្តល់នូវភាពអយុត្តិធមិដល់រូបខ្ញុំបាទដែលជាជនរងគ្រោះ ។

អាស្រ័យហេតុដូចបានជម្រាបជូនខាងលើនេះ ខ្ញុំបាទស្នើសុំ **លោកប្រធាន** មេត្តាទទួលនិងចាត់ការតាមនីតិវិធីច្បាប់ ។

សូម **លោកប្រធាន** មេត្តាទទួលនូវការគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់អំពីខ្ញុំបាទ ។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី........ខែ........ ឆ្នាំ២០.........

ស្នាមមេដៃស្តាំ

....